

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ &
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Τάσεις και προοπτικές στη βιομηχανία τροφίμων και στην ελληνική οικονομία

Νίκος Βέττας

Γενικός Διευθυντής, Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών - IOBE
Καθηγητής Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

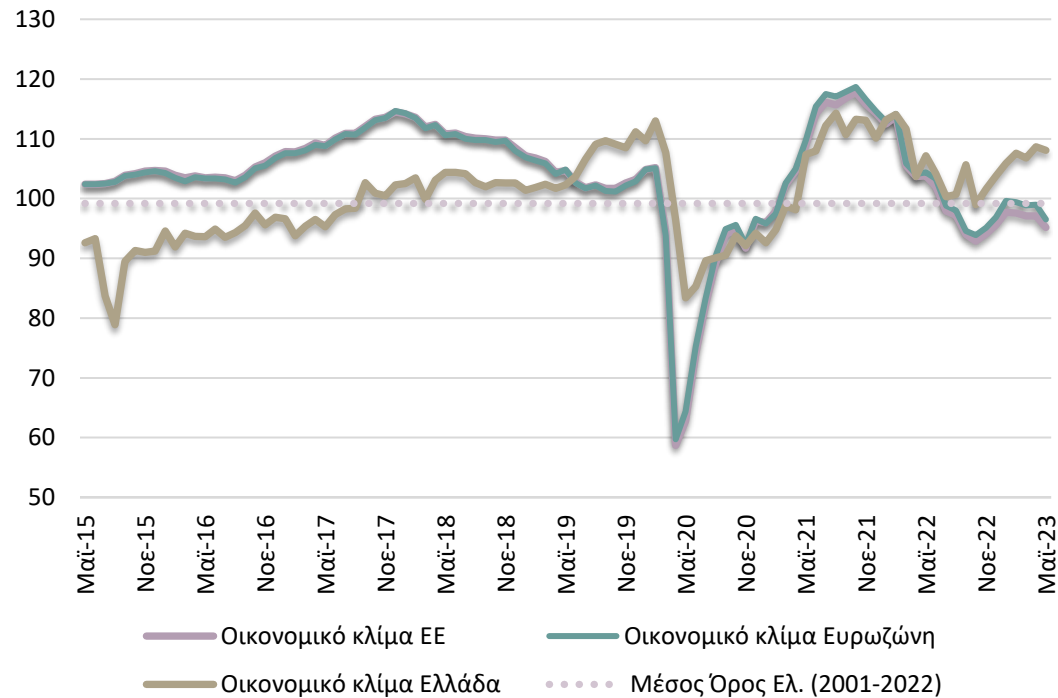
Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών Τροφίμων – ΣΕΒΤ
Ετήσια Γενική Συνέλευση

Αθήνα, 12 Ιουνίου 2023

Οικονομικό κλίμα

Οικονομικό κλίμα και καταναλωτική εμπιστοσύνη στην Ελλάδα

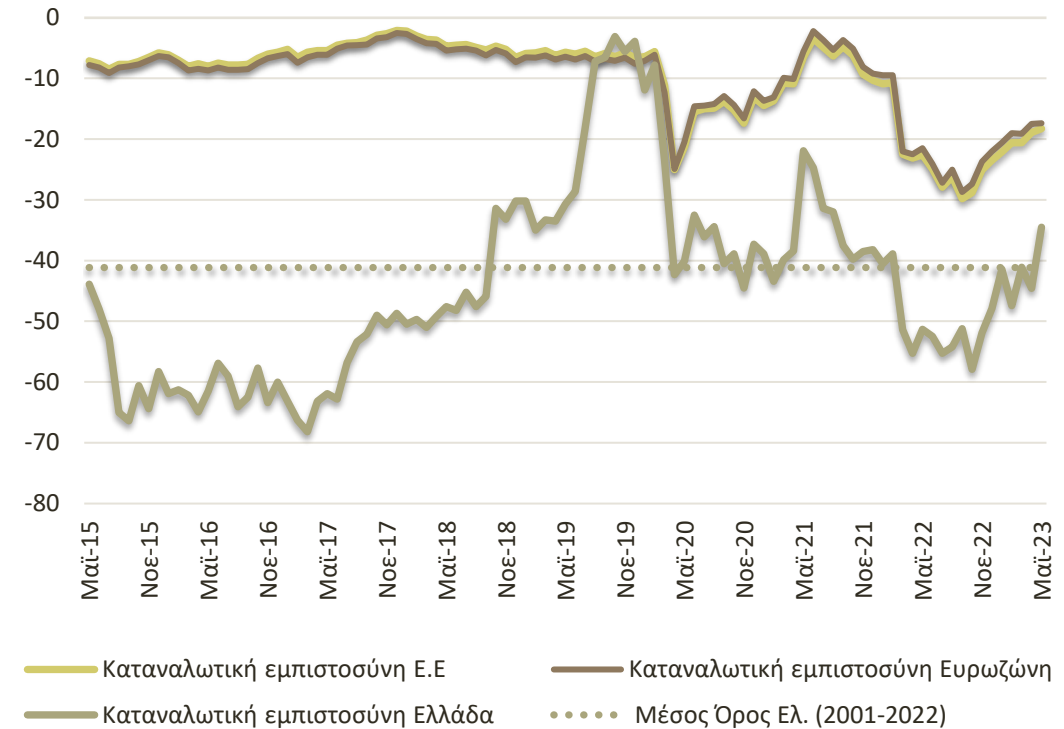
Επιδείνωση σε όλους τους τομείς πλην των Κατασκευών

Πηγές: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, IOBE

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος διαμορφώθηκε τον Μάιο στις 108,1 μονάδες, έναντι 108,7 μονάδων τον προηγούμενο μήνα και 107,4 μονάδων ένα έτος πριν.

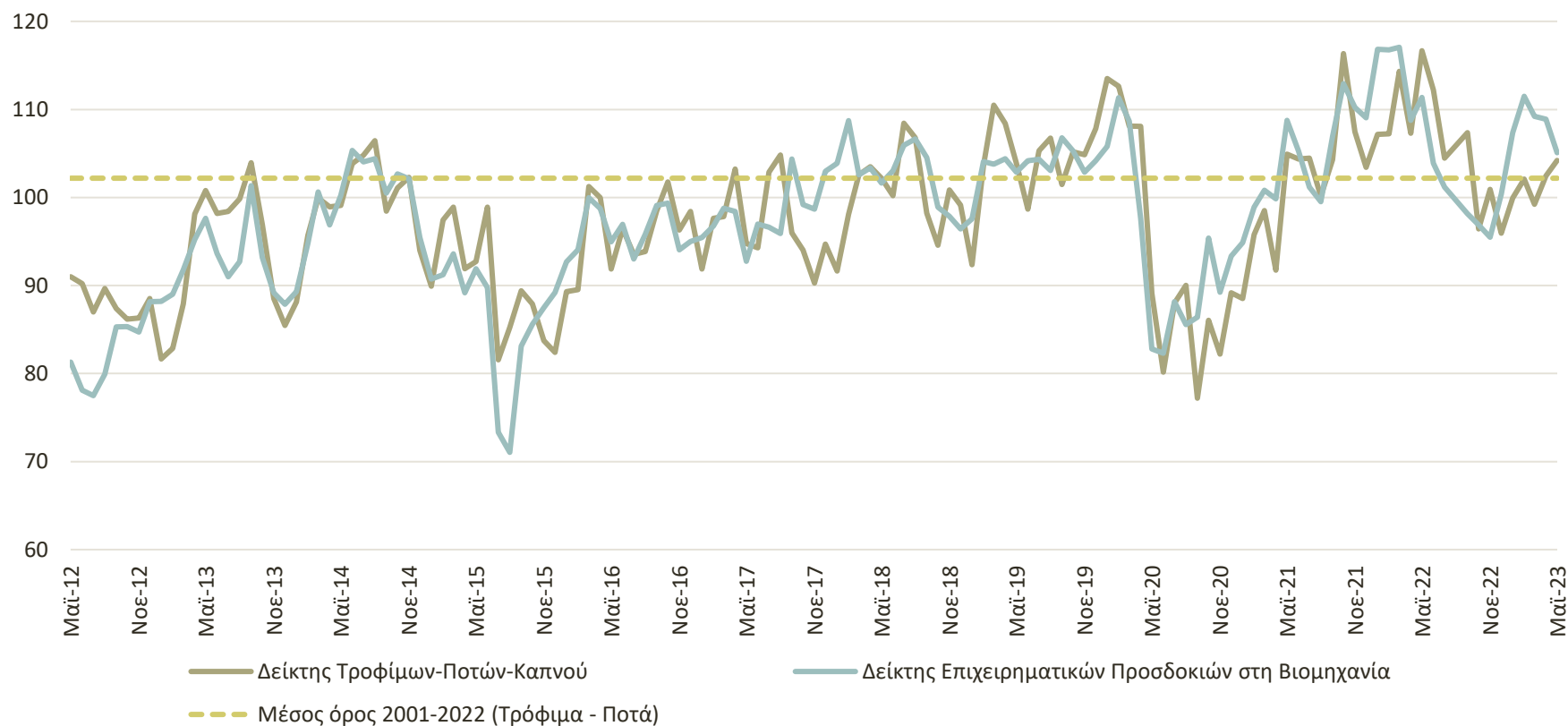
Ενίσχυση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης, λόγω βελτίωσης σε όλους τους παράγοντες

Ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης ενισχύθηκε σημαντικά τον Μάιο στις -34,5 μονάδες (από -44,6 μον. τον προηγούμενο μήνα), υψηλότερα σε σχέση με έναν χρόνο πριν (-51,3 μονάδες).

Προσδοκίες στον κλάδο Τροφίμων-Ποτών

- Η διακύμανση του δείκτη επιχειρηματικών προσδοκιών στη Βιομηχανία επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από τον κλάδο Τροφίμων-Ποτών
- Χαμηλότερα του μακροχρόνιου μέσου όρου τους οι προσδοκίες στα Τρόφιμα-Ποτά κατά το τελευταίο έτος

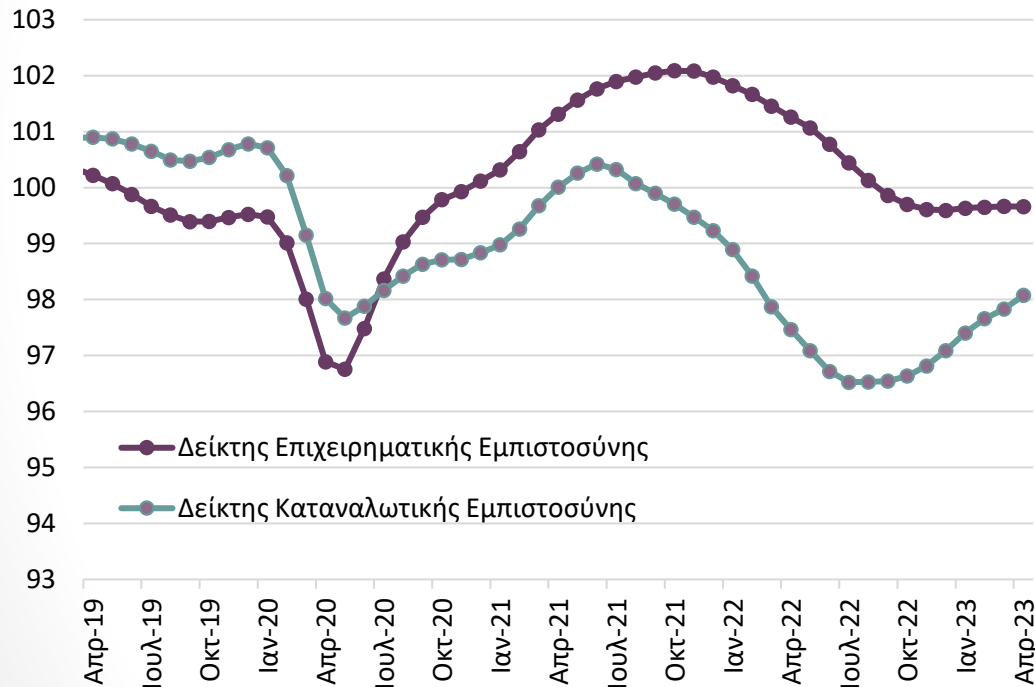
Πηγές: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, IOBE

Παγκόσμια οικονομική δραστηριότητα και εμπόριο

Οριακή βελτίωση της καταναλωτικής και σταθεροποίηση της επιχειρηματικής εμπιστοσύνης παγκοσμίως τον Απρίλιο

Δείκτες Οικονομικού κλίματος χωρών ΟΟΣΑ

(στοιχεία εποχικά διορθωμένα, μακροχρόνιος μέσος 2008-2020 = 100)

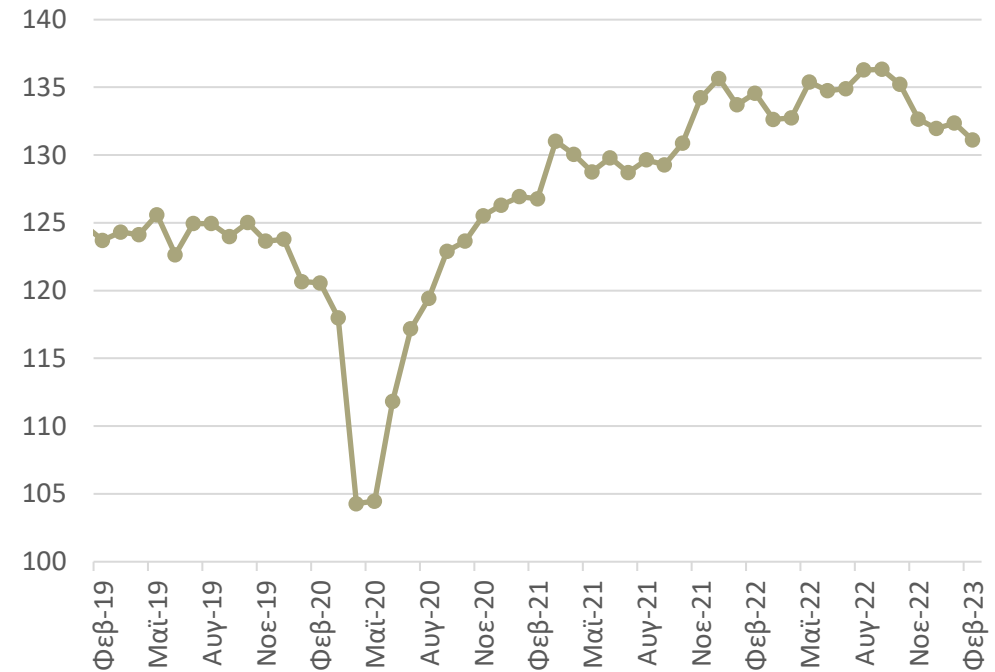

Πηγή: ΟΟΣΑ

Υποχώρηση του όγκου διεθνούς εμπορίου τον Φεβρουάριο (-2,6% ετησίως) του 2023

Παγκόσμιος Δείκτης Όγκου Εμπορίου (CPB)

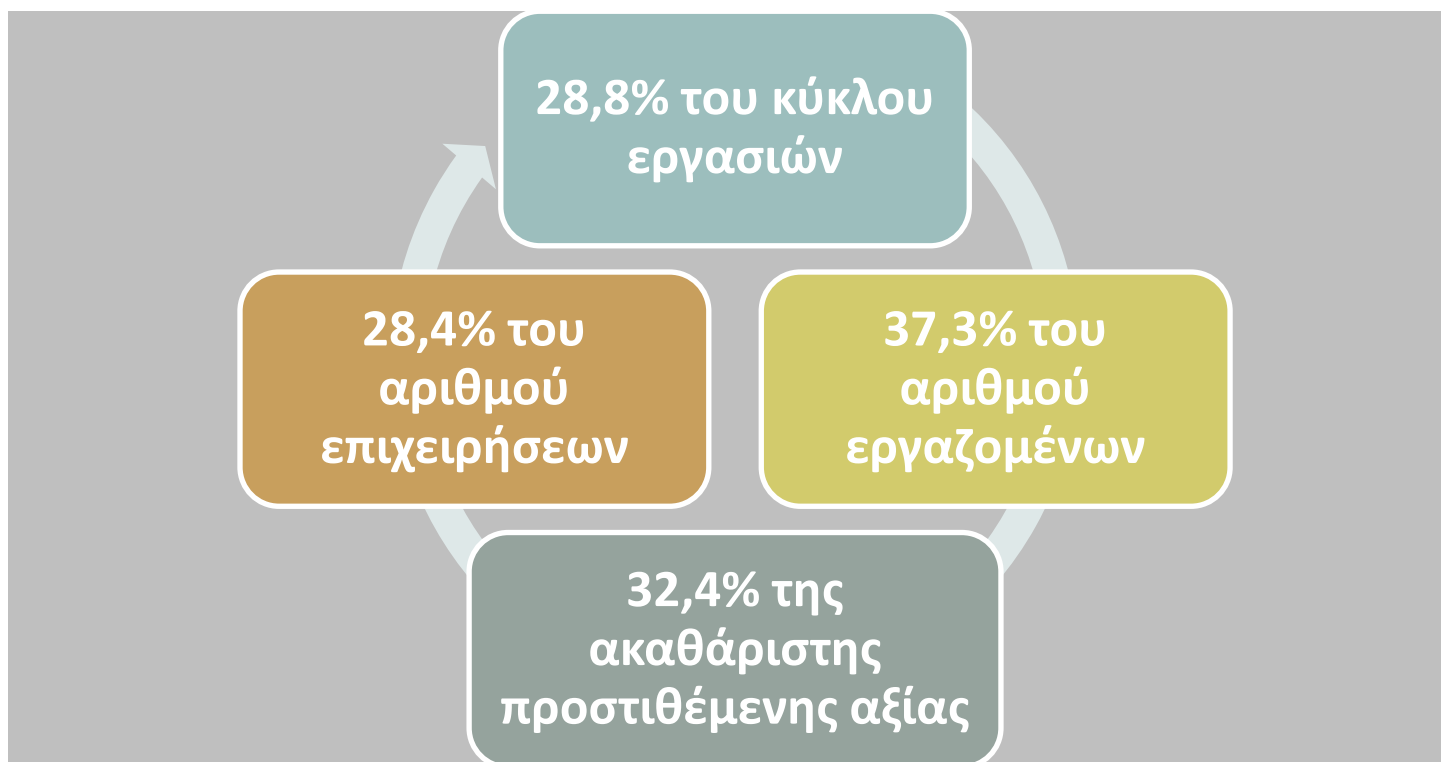
(εποχικά διορθωμένα στοιχεία, 2010=100)

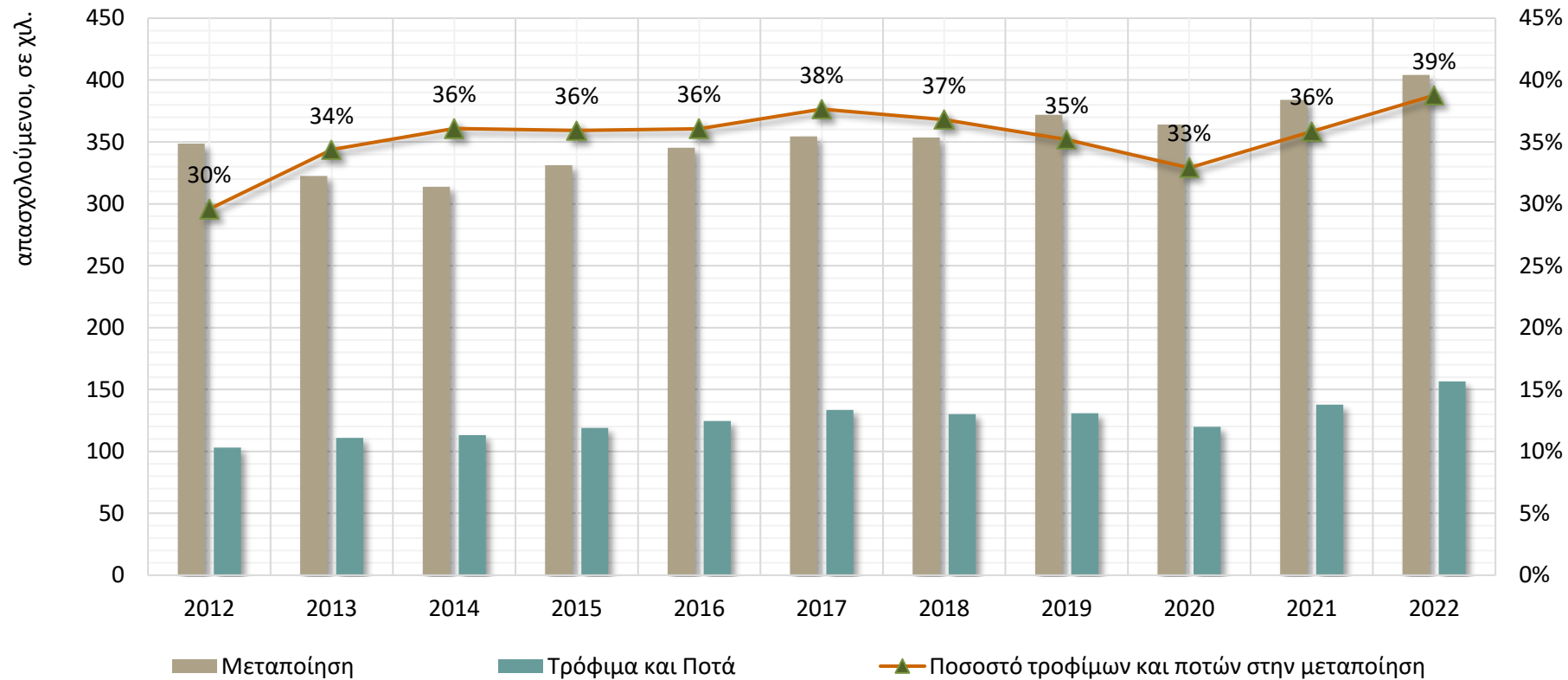
Πηγή: CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis

Η Βιομηχανία Τροφίμων-Ποτών στην Ελλάδα

Η Βιομηχανία Τροφίμων-Ποτών στο σύνολο της μεταποίησης

Η βιομηχανία τροφίμων αποτελεί τον μεγαλύτερο εργοδότη της ελληνικής μεταποίησης

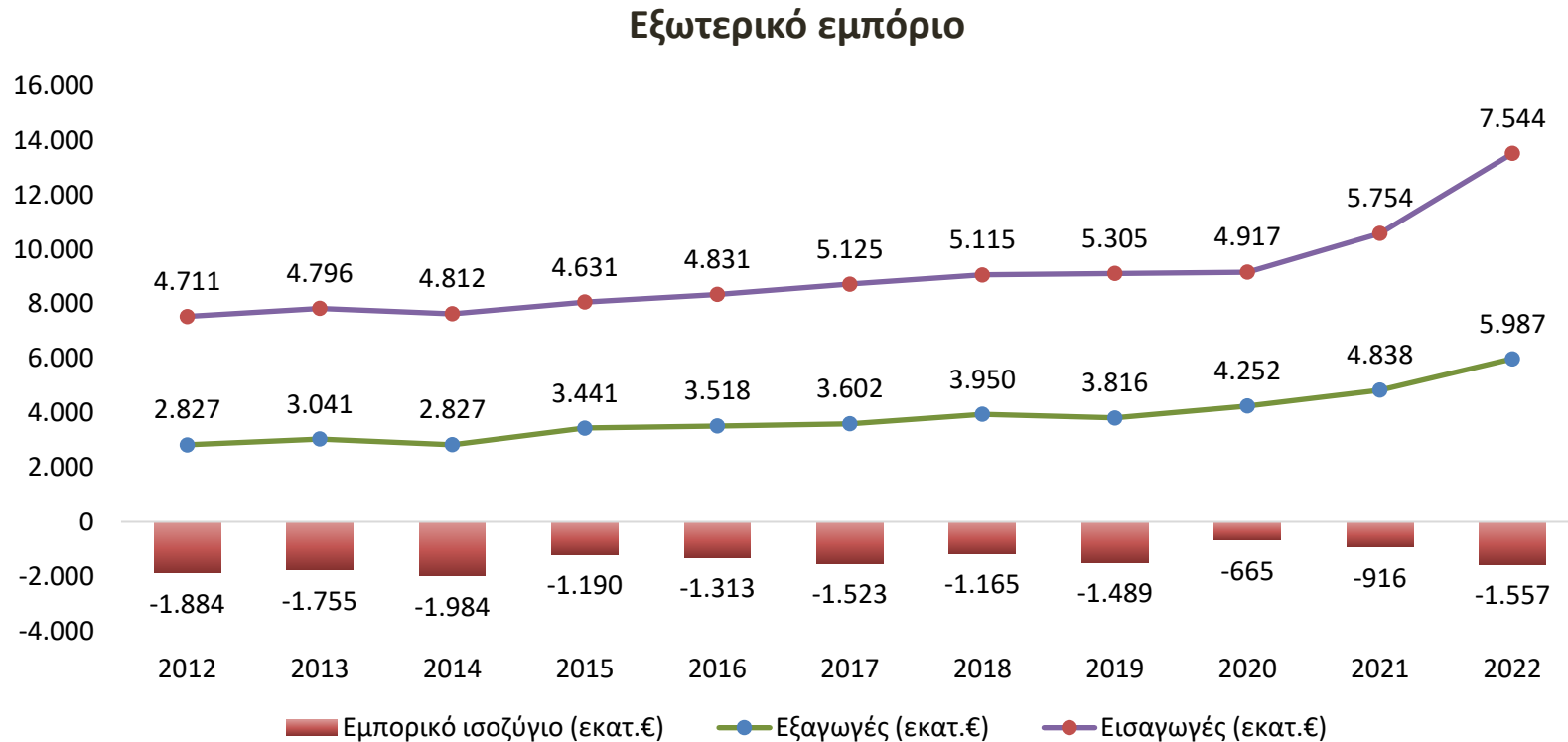

Πηγή: Eurostat, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Εξασθένιση των βασικών διαρθρωτικών μεγεθών το 2020, σε σχέση με ένα έτος πριν, ηπιότερα από το σύνολο της Μεταποίησης

Μέγεθος	Μεταποίηση	Τρόφιμα	Ποτά
Αριθμός επιχειρήσεων	↓ -1,7%	↓ -2,2%	↓ -0,3%
Κύκλος εργασιών	↓ -11,7%	↓ -0,8%	↓ -21,4%
Αξία παραγωγής	↓ -11,7%	↓ -0,1%	↓ -22,4%
Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία	↓ -13,3%	↑ 1,9%	↓ -20,7%
Αριθμός εργαζομένων	↓ -0,5%	↓ -2,1%	↓ -3,7%

Οι εξαγωγές της Βιομηχανίας Τροφίμων και ποτών υπερδιπλασιάστηκαν την περίοδο 2012-2022

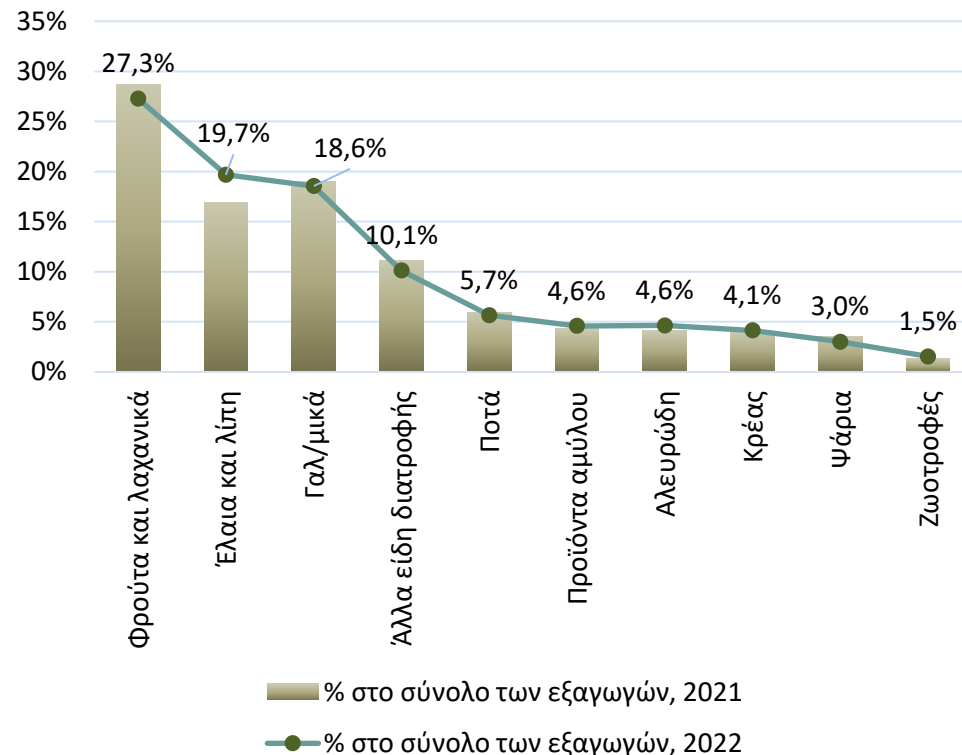

Πηγή: Eurostat, Επεξεργασία IOBE

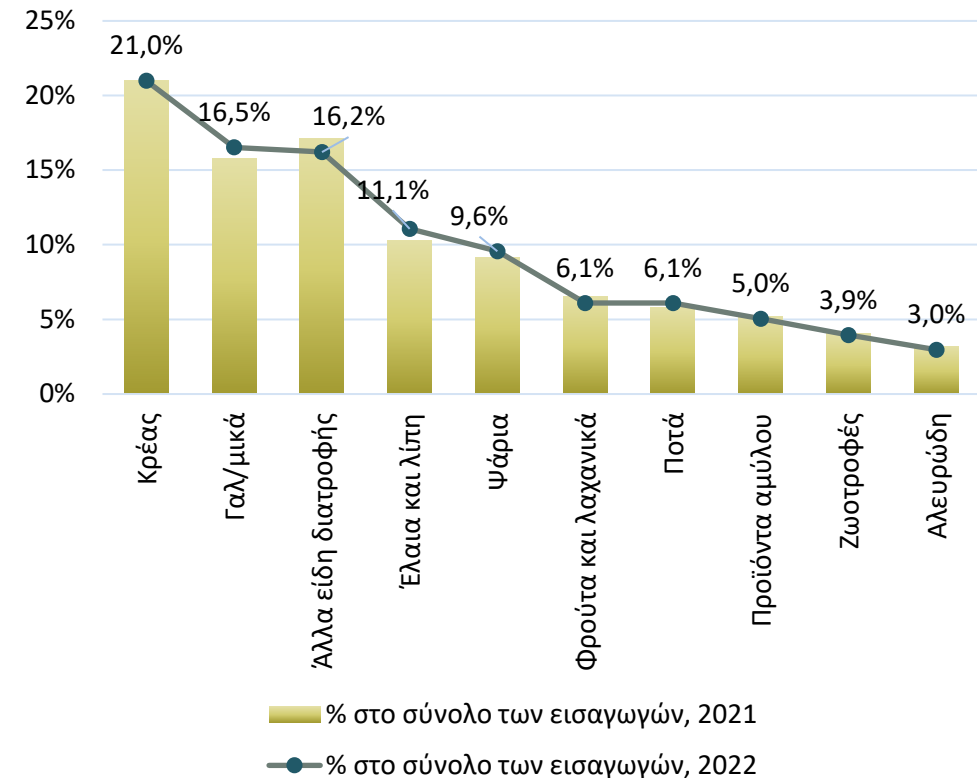
- Οι εισαγωγές μεταποιημένων τροφίμων και ποτών ανήλθαν το 2022 στα €7,5 δισεκ. (από €5,7 δισεκ. το 2021), αυξημένες κατά 31,1%. Οι εξαγωγές μεταποιημένων τροφίμων και ποτών άγγιξαν τα €6 δισεκ. το 2022 από €4,8 δισεκ. ένα έτος πριν (+23,8%)
- Υποχώρηση εμπορικού ελλείμματος κατά 16,6%

Επεξεργασμένα φρούτα και λαχανικά & Έλαια και λίπη αποτελούν σχεδόν το 50% των εξαγωγών

Εξαγωγές μεταποιημένων τροφίμων και ποτών

Εισαγωγές μεταποιημένων τροφίμων και ποτών

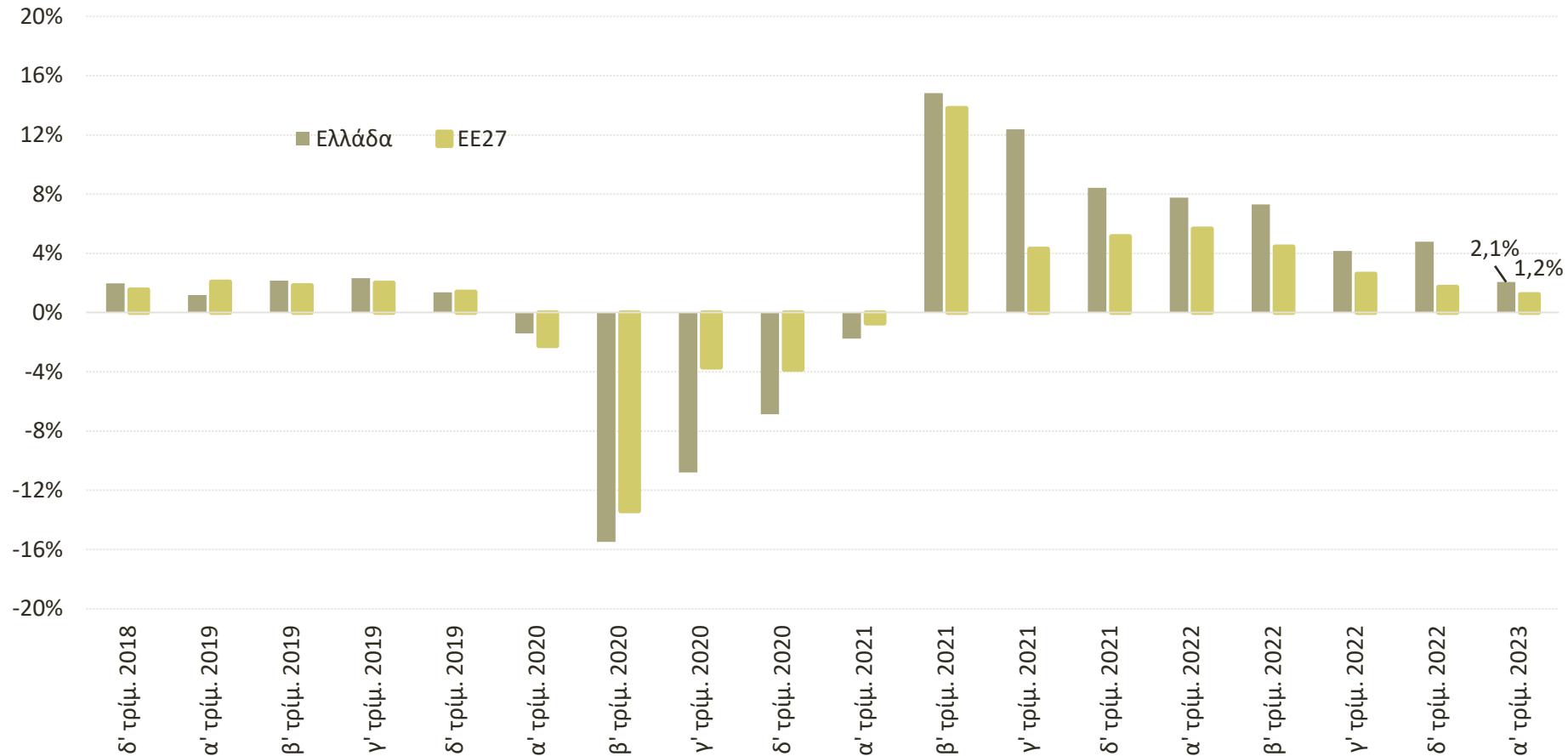
Πηγή: Eurostat, Επεξεργασία IOBE

- Στις εισαγωγές, πρώτα στη σχετική κατάταξη το 2022 βρίσκονται το Κρέας (21%) και τα Γαλακτοκομικά προϊόντα (16,5%).

Η μεγάλη εικόνα - μακροοικονομικές τάσεις

Το ΑΕΠ υπερέβη το προ-πανδημίας επίπεδό του

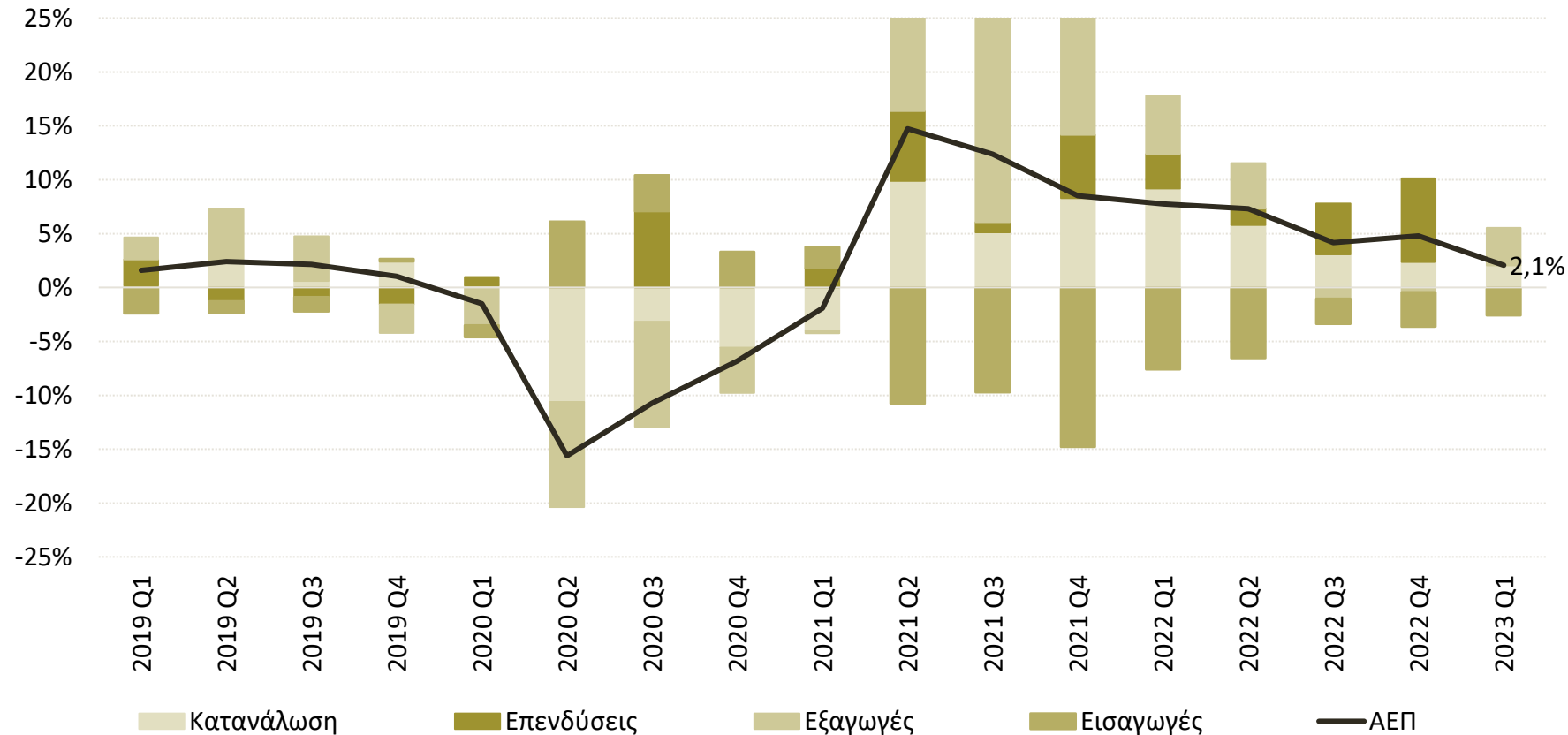
Τριμηνιαίο Πραγματικό ΑΕΠ (ετήσια % μεταβολή)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ε.δ, σταθερές τιμές, 2015

Συνεισφορά συνιστωσών του ΑΕΠ

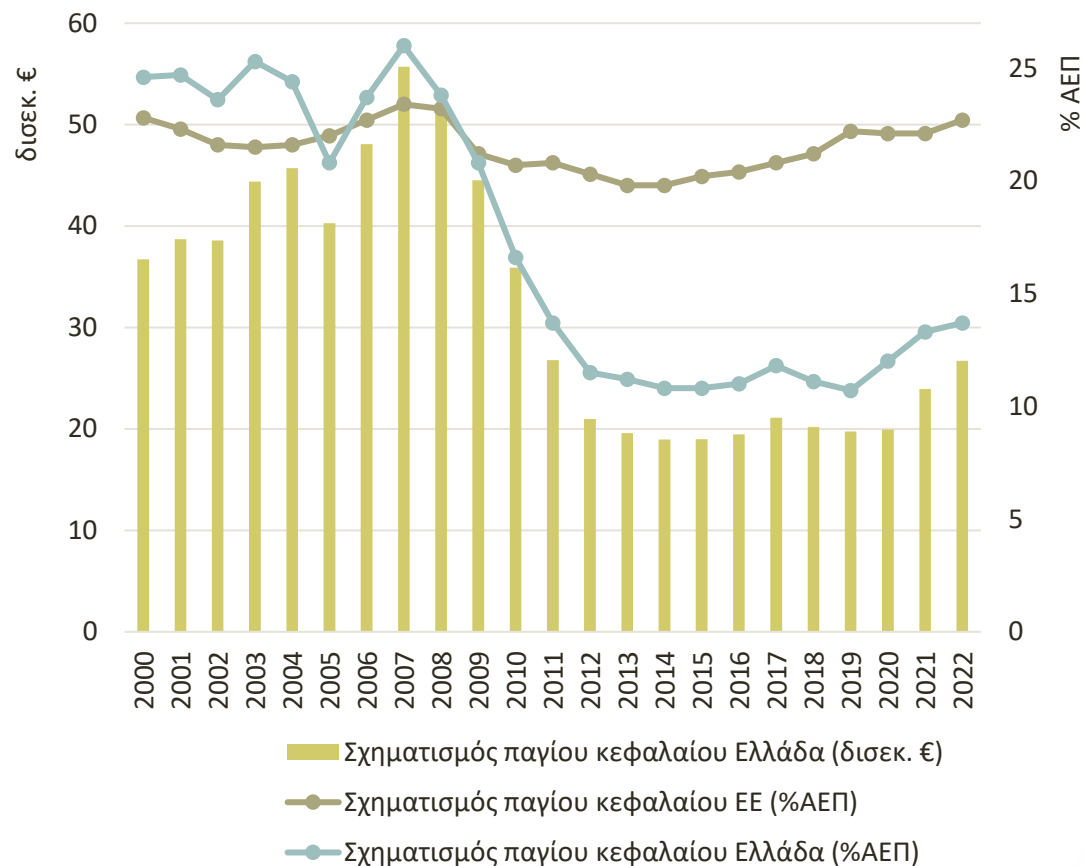
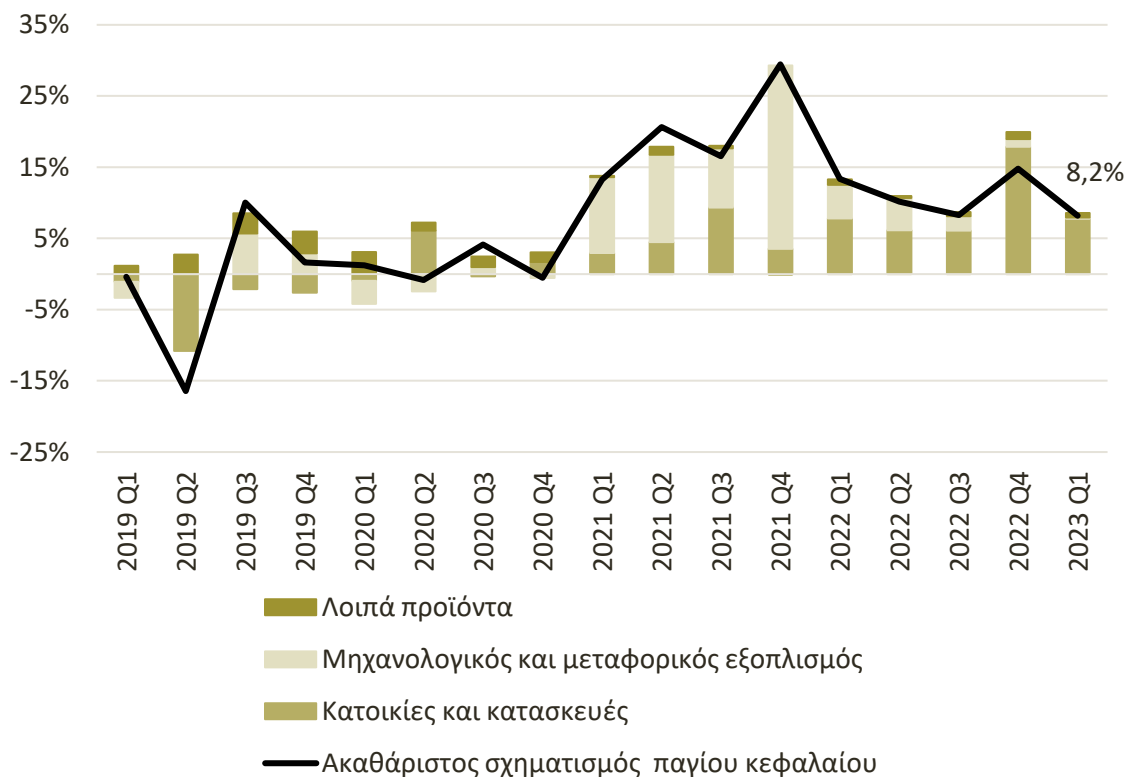
Ετήσια % μεταβολή για ε.δ. ΑΕΠ, συνεισφορά σε π.μ. ανά συνιστώσα

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, σταθερές τιμές, 2015. Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

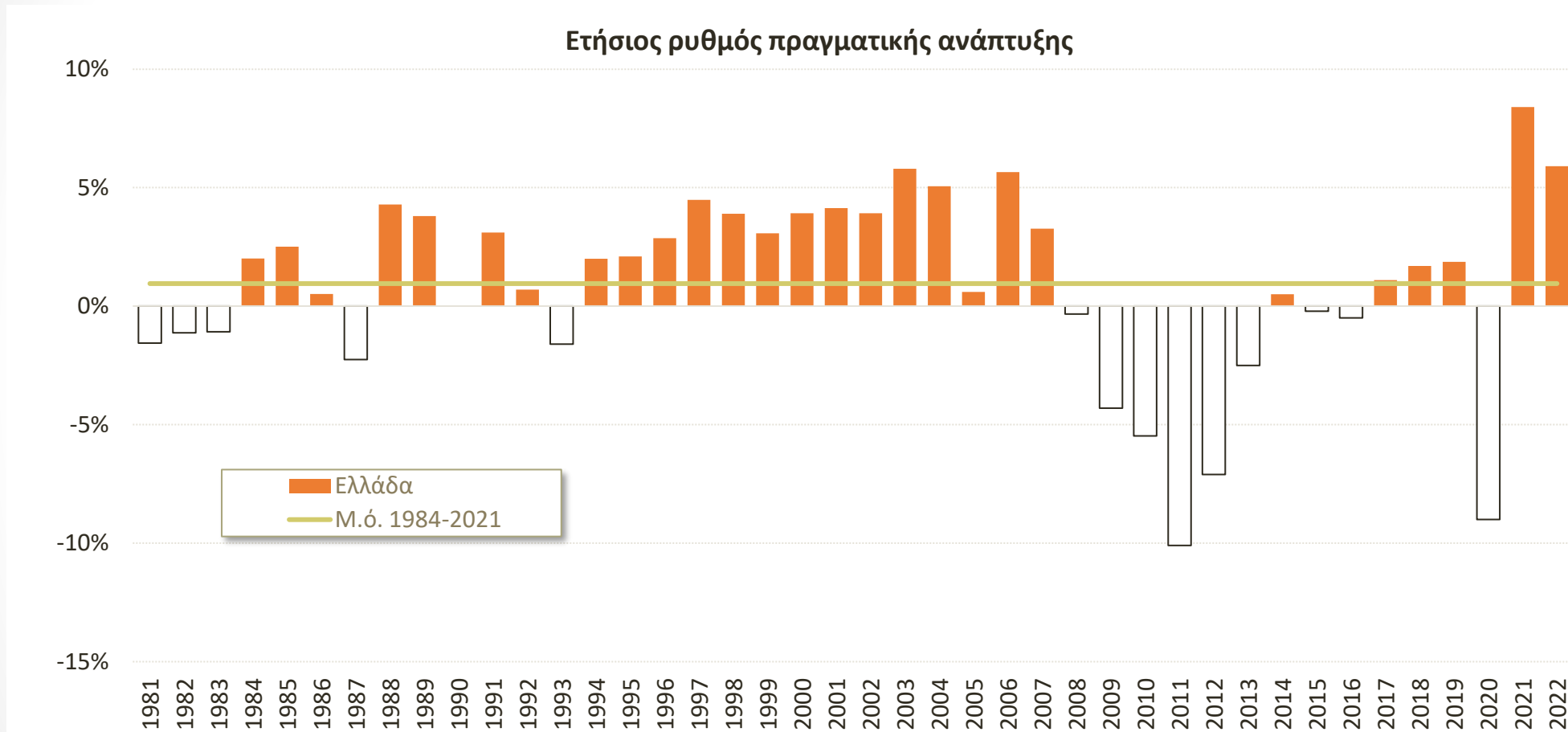
Σχηματισμός παγίου κεφαλαίου και επενδυτικό κενό

Ετήσια % μεταβολή ε.δ. Σχηματισμού Παγίου Κεφαλαίου και συμβολή ανά συνιστώσα

Πηγή: Eurostat. Επεξεργασία στοιχείων ΙΟΒΕ

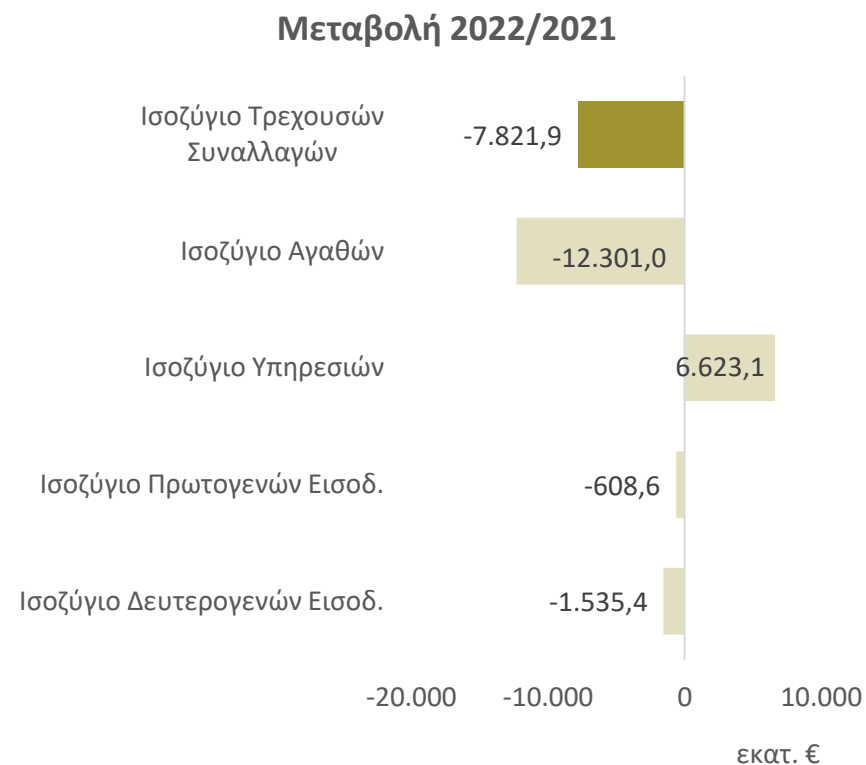
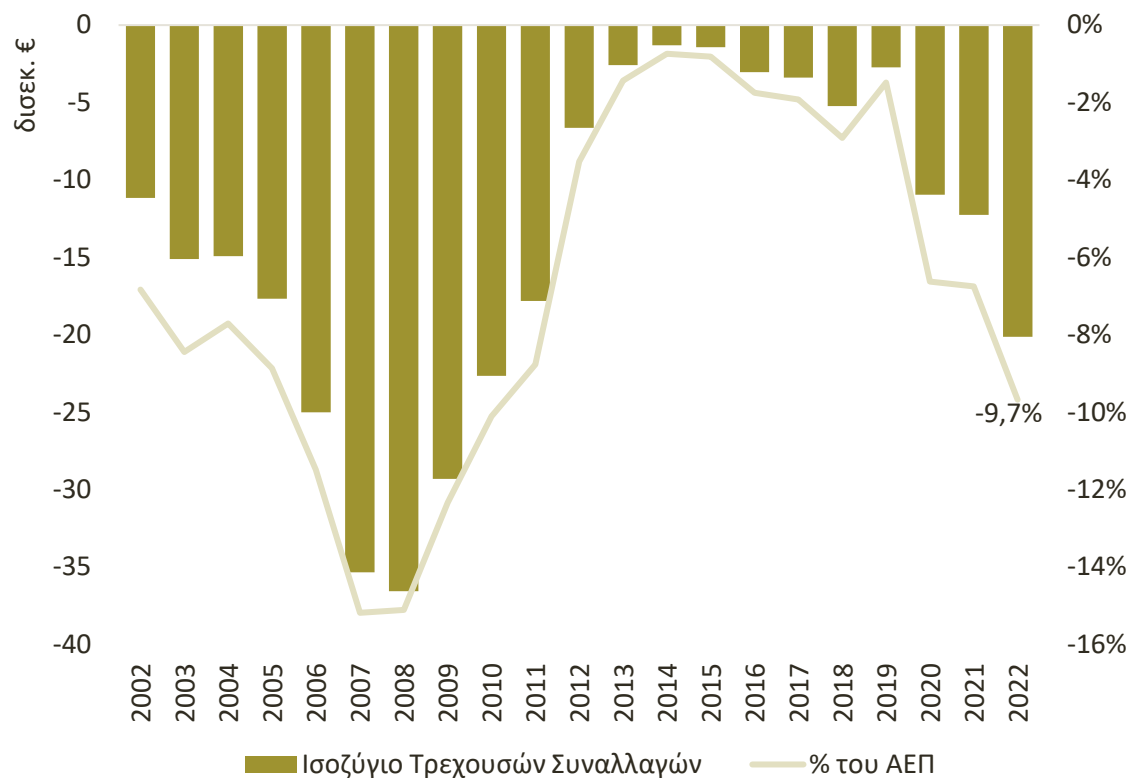
Ο μακροχρόνιος ρυθμός μεγέθυνσης της ελληνικής οικονομίας υπήρξε ήπιος τα τελευταία 40 χρόνια

Πηγή: Eurostat. Επεξεργασία στοιχείων ΙΟΒΕ

Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών

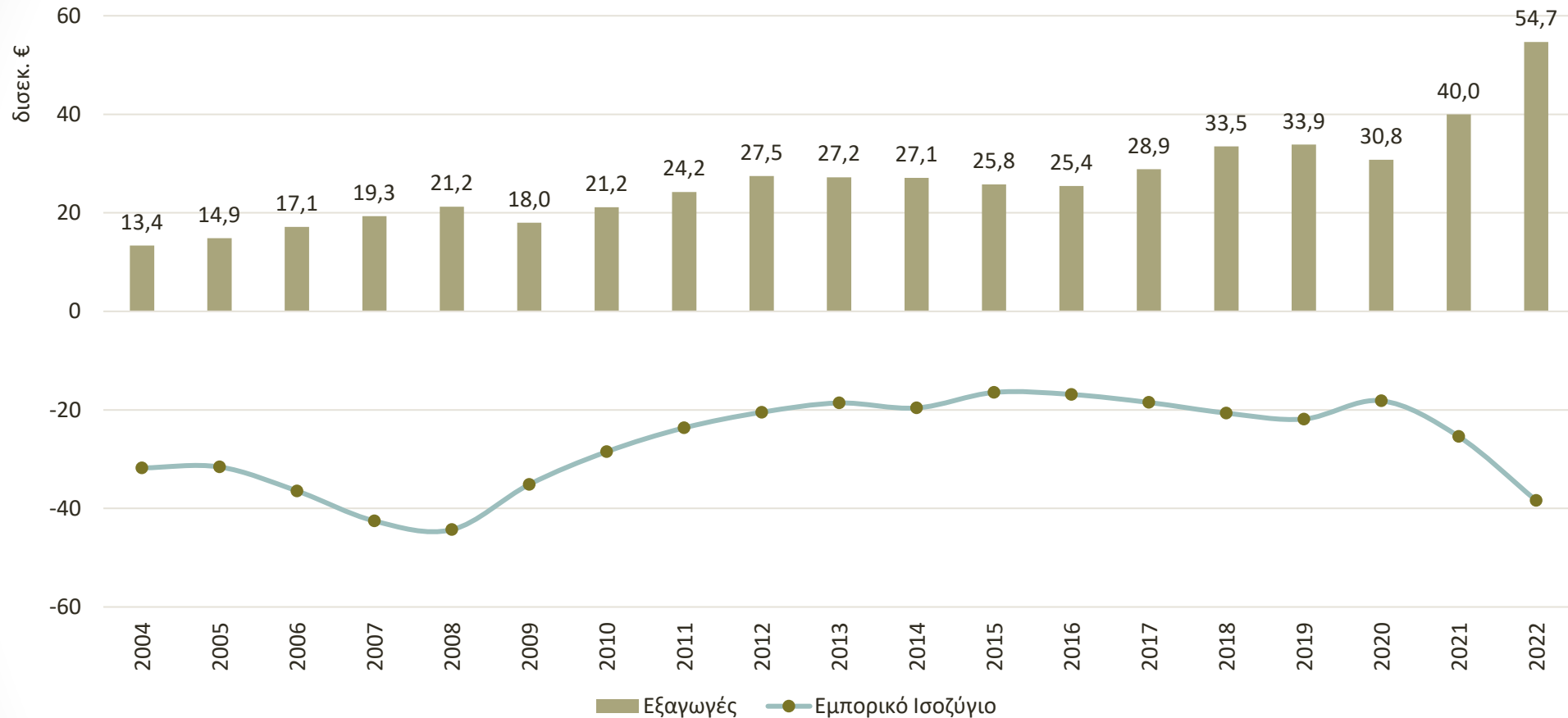
- Διεύρυνση ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών το 2022, σε υψηλό 11 ετών.
- Προήλθε από διόγκωση ελλείμματος του ισοζυγίου αγαθών.

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Σημαντική επιδείνωση των ελλειμμάτων του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών - Ανησυχίες για τα «Δίδυμα ελλείμματα»

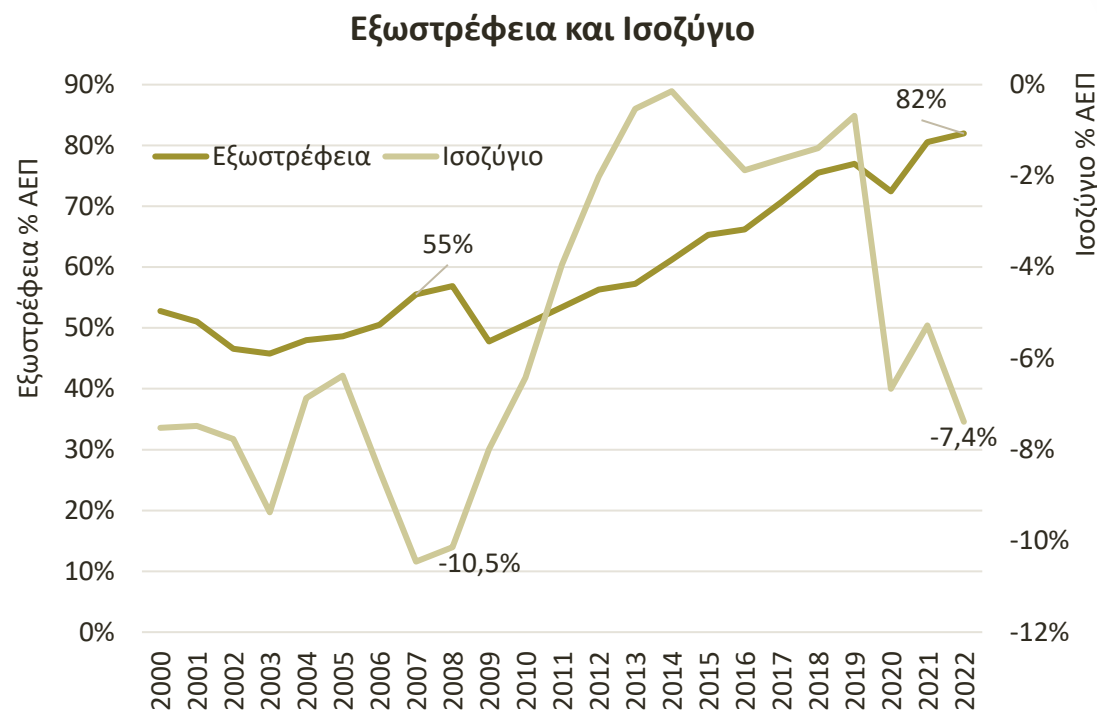
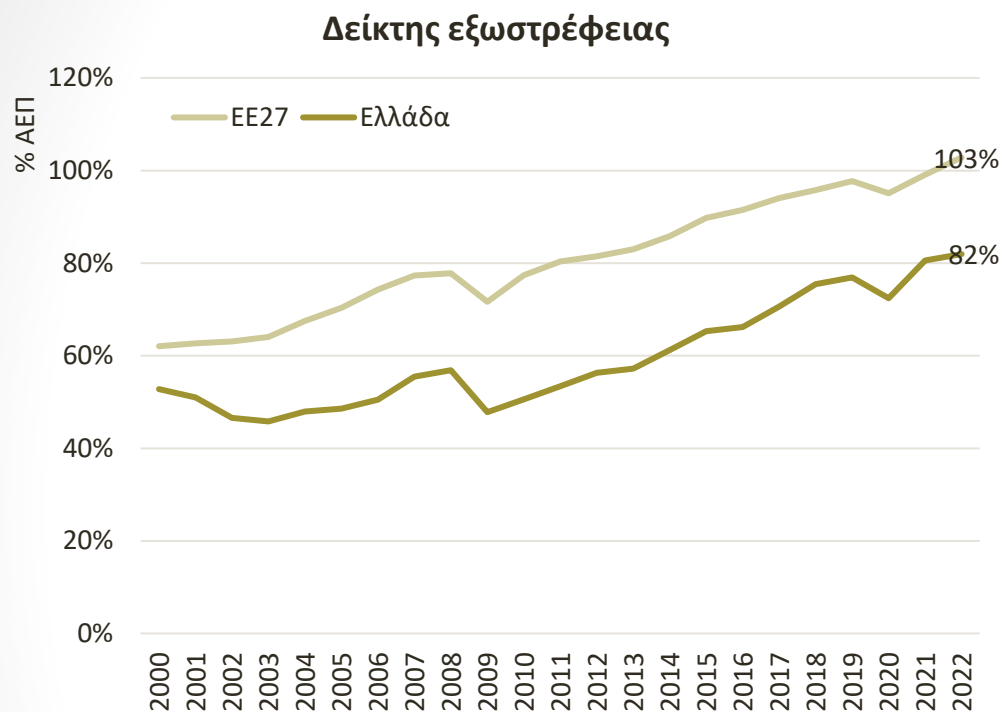
Εξαγωγές αγαθών και εμπορικό ισοζύγιο

Πηγή: Eurostat

Οι εξαγωγές αγαθών αυξάνονται διαχρονικά, αλλά το εμπορικό έλλειμμα παραμένει υψηλό.

Ενίσχυση της εξωστρέφειας της ελληνικής οικονομίας

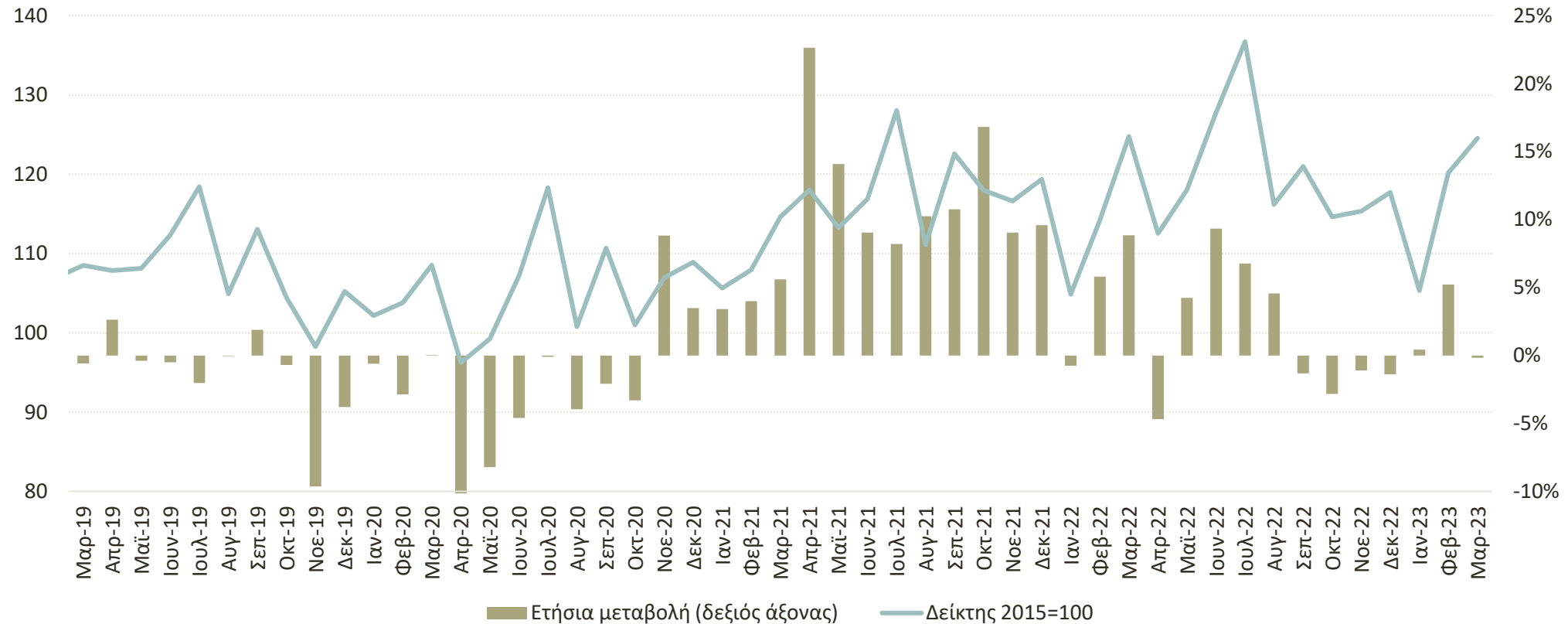

Πηγή: Eurostat

- Μετά την ελληνική κρίση χρέους του 2009 ο δείκτης ανοιχτής οικονομίας για την Ελλάδα άρχισε να μειώνει σταδιακά την απόκλισή του από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, φτάνοντας **το ιστορικό ρεκόρ του 82% του ΑΕΠ το 2022**.
- Ενώ η ενίσχυση της εξωστρέφειας επιδρά αναμφίβολα **θετικά στον ρυθμό μεγέθυνσης μιας οικονομίας**, όταν αυτή συνοδεύεται με διερευνόμενα εξωτερικά ελλείμματα τότε ενδέχεται να καταστήσει την εγχώρια οικονομία ευάλωτη στους εξωτερικούς κραδασμούς.
- Στην περίπτωση της Ελλάδας όπου οι **εισαγωγές παρουσιάζουν υψηλή ελαστικότητα ως προς την κατανάλωση**, και η τελευταία αντιπροσωπεύει μεγάλο μέρος του εγχώριου προϊόντος, η ενίσχυση του ρυθμού μεγέθυνσης της εγχώριας οικονομίας επιφέρει την αύξηση της εξωστρέφειας αλλά ταυτόχρονα και την επιδείνωση του ελλείματος του εξωτερικού ισοζυγίου.
- Ωστόσο, η μεγάλη αύξηση της εξωστρέφειας που παρατηρείται τα τελευταία δύο χρόνια έχει **οδηγήσει σε μικρότερα ελλείμματα συγκριτικά με τον μικρότερο βαθμό εξωστρέφειας και τα μεγαλύτερα εξωτερικά ελλείμματα που παρατηρήθηκαν το 2007**.

Βιομηχανική Παραγωγή

Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής

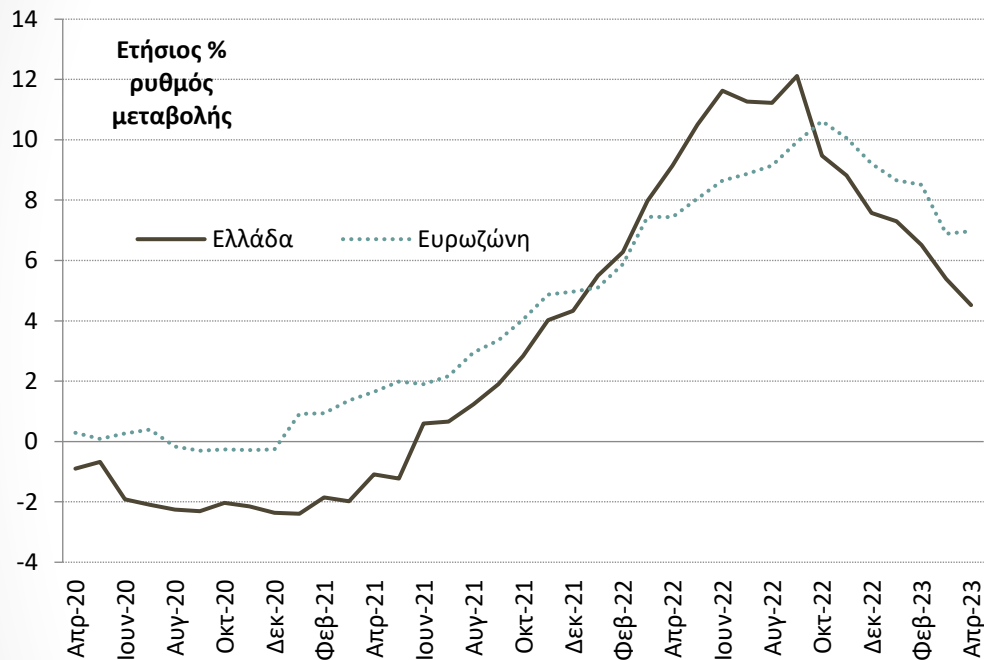

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

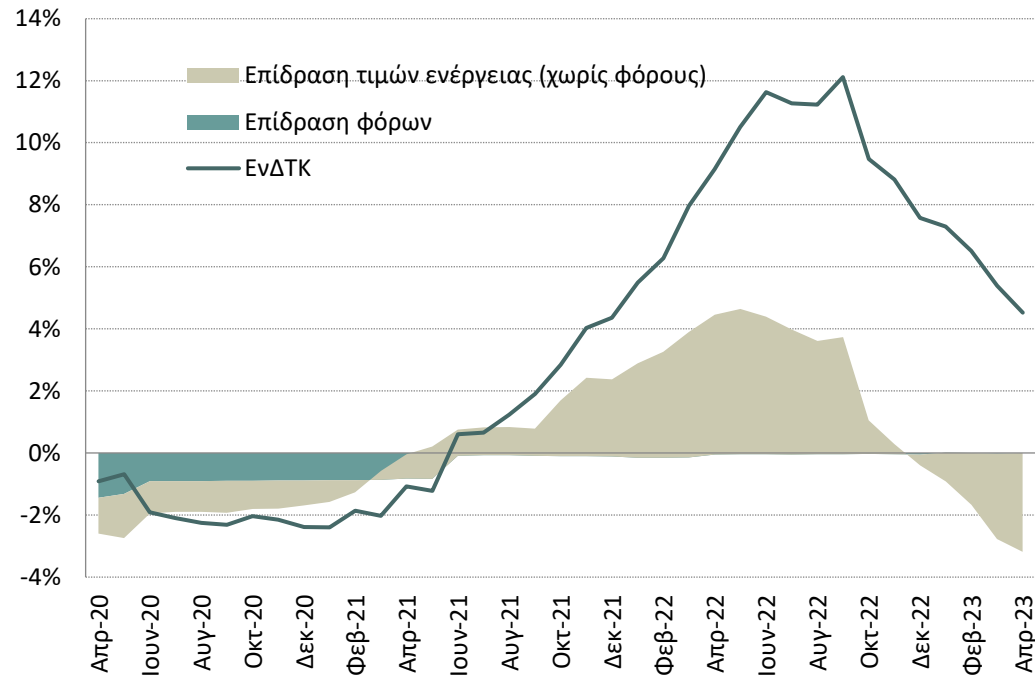
- Σχεδόν αμετάβλητη η βιομηχανική παραγωγή (-0,2%) τον Μάρτιο, από 8,8% πριν ένα έτος και 5,2% τον Φεβρουάριο.
- Μεταποίηση (+7,6%) Ορυχεία-Λατομεία (+13,7%). Στους επιμέρους κλάδους αύξηση 4,2% στα Τρόφιμα και στα Φάρμακα (14,5%). Μείωση στα Βασικά Μέταλλα κατά 1,1%.

Αποκλιμάκωση πληθωριστικών πιέσεων

Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΕνΔΤΚ)

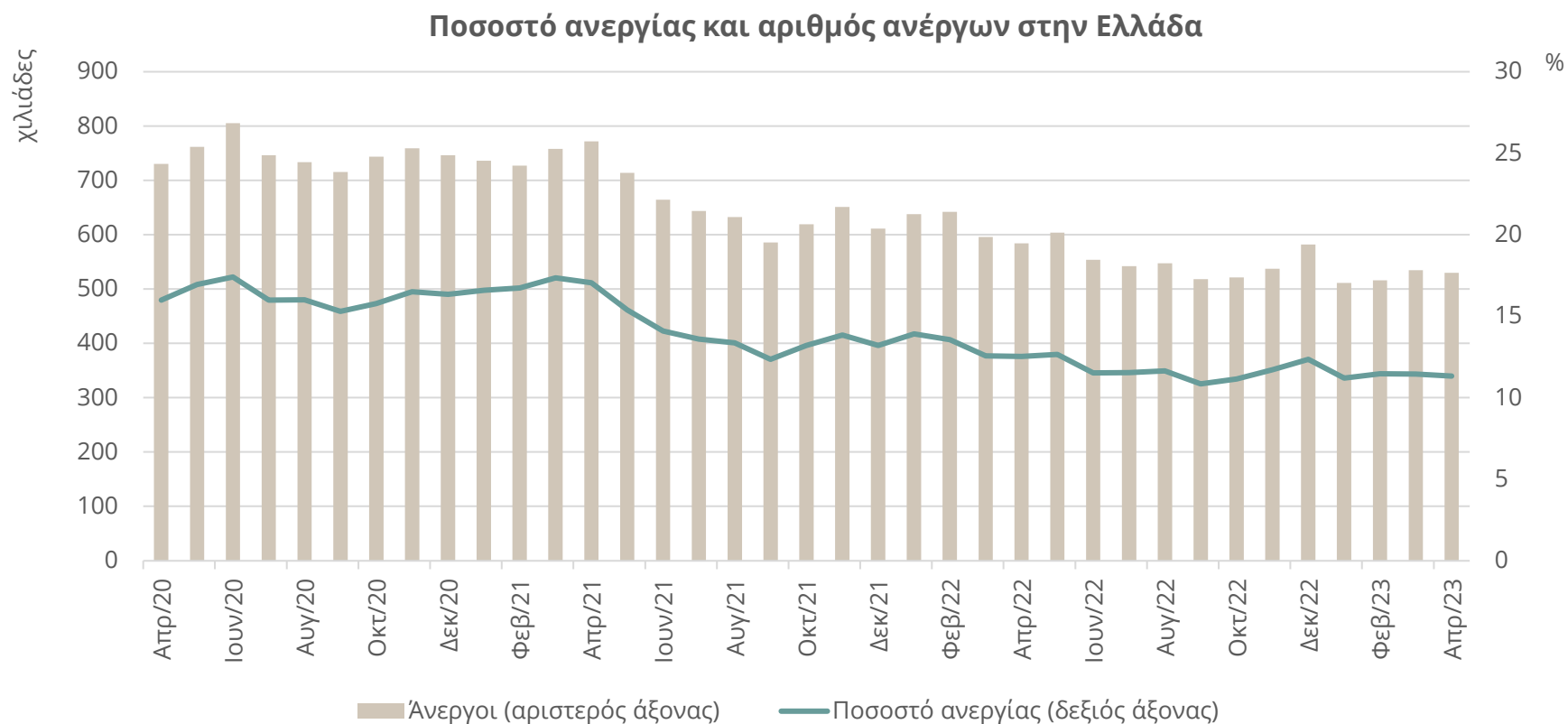
ΕνΔΤΚ στην Ελλάδα και επίδραση τιμών ενεργειακών προϊόντων και αλλαγών στη φορολογία

Πηγές: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Eurostat

- Εναρμονισμένος πληθωρισμός 4,5% τον Απρίλιο, από 5,4% τον Μάρτιο.
- Από την ισχυρότερη αρνητική επίδραση των ενεργειακών αγαθών (-3,2%). Μηδενική η επίδραση των έμμεσων φόρων. Ηπιότερη η θετική επίδραση των λοιπών αγαθών (7,7%).

Υποχώρηση της ανεργίας

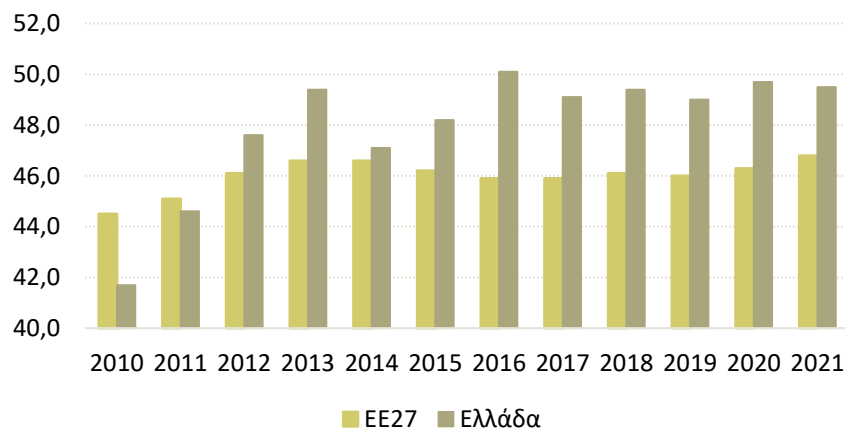
Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.

- Το μη εποχικά προσαρμοσμένο ποσοστό ανεργίας τον Απρίλιο διαμορφώθηκε στο 11,3% από 12,5% τον αντίστοιχο μήνα του προηγούμενου έτους.
 - Η μείωση της ανεργίας προήλθε κυρίως από την αύξηση της απασχόλησης (+1,7%).
- Σε σχέση με τον Μάρτιο του τρέχοντος έτους, το μη εποχικά προσαρμοσμένο ποσοστό ανεργίας είναι μειωμένο κατά 0,2 ποσοστιαίες μονάδες (11,5% τον Μάρτιο).

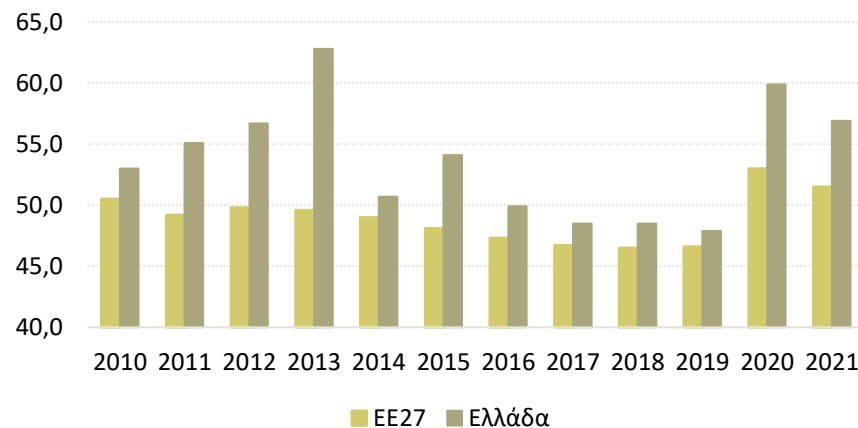
Δημόσια οικονομικά

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, αυξήθηκε η συμμετοχή του δημοσίου τομέα στην οικονομία

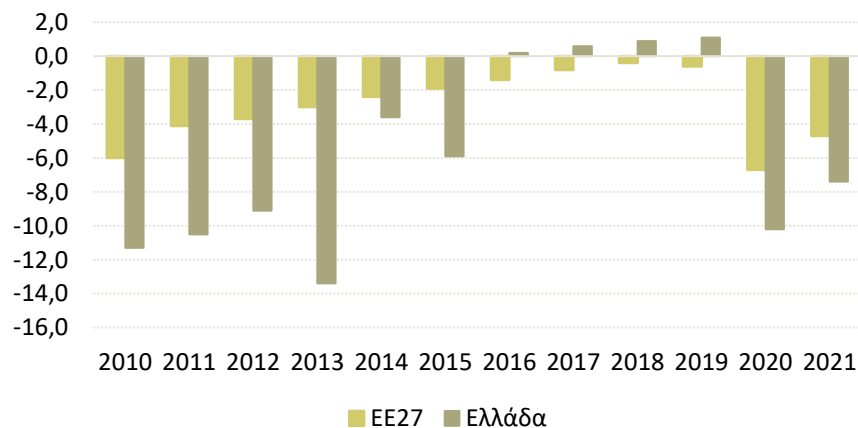
**Έσοδα Γενικής Κυβέρνησης
(σε % του ΑΕΠ)**

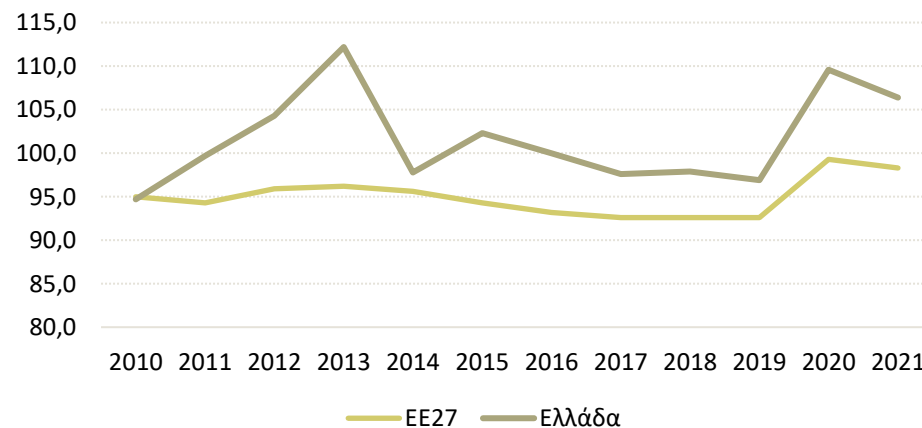
**Δαπάνες Γενικής Κυβέρνησης
(σε % του ΑΕΠ)**

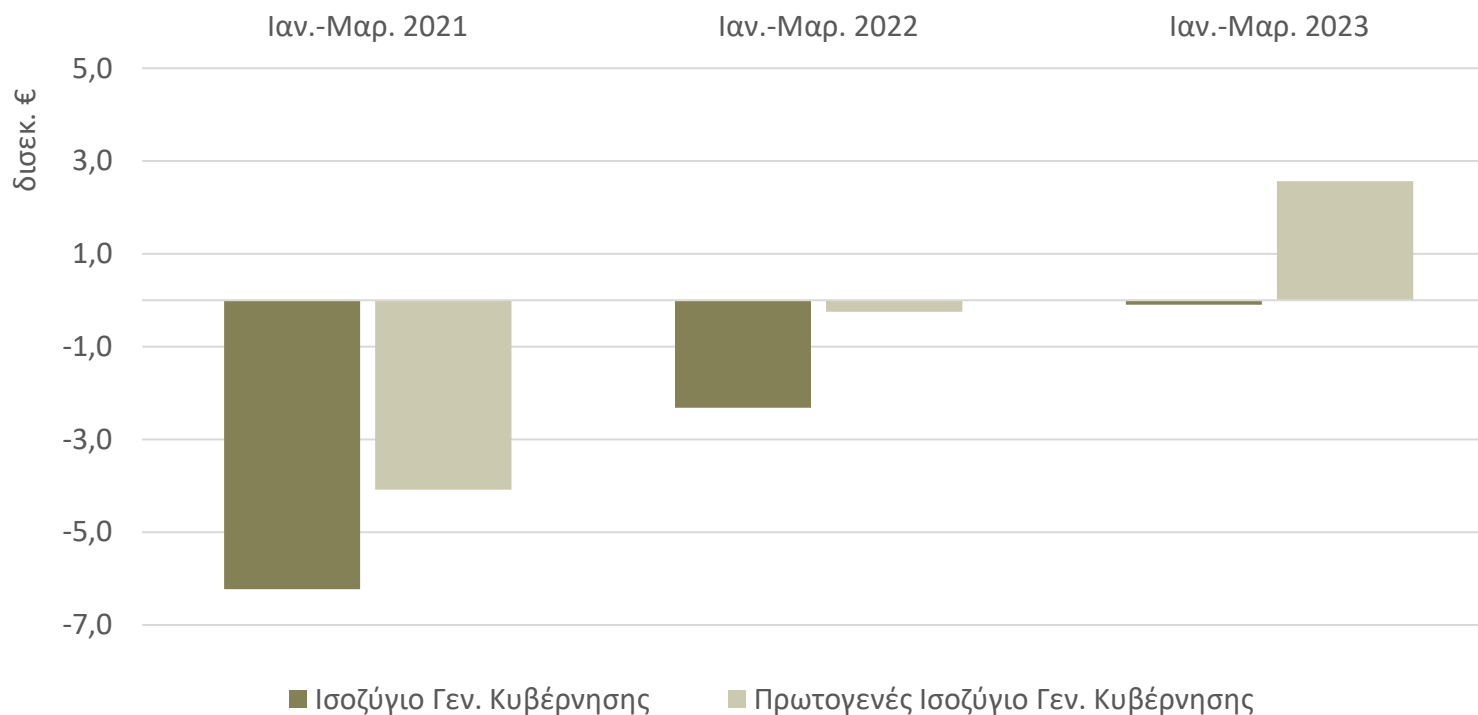
**Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης
(σε % του ΑΕΠ)**

Συμμετοχή του δημοσίου τομέα (άθροισμα δαπανών και εσόδων της γενικής κυβέρνησης, σε % του ΑΕΠ)

Ισοζύγιο - πρωτογενές ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης

Πηγή: Δελτίο Εκτέλεσης Προϋπολογισμού, Υπουργείο Οικονομικών

* Σε ταμειακή και ενοποιημένη βάση. Το Ισοζύγιο Γεν. Κυβέρνησης προκύπτει από τη διαφορά εσόδων-δαπανών της. Το Πρωτογενές Ισοζύγιο Γεν. Κυβέρνησης προκύπτει αφαιρώντας τις πληρωμές τόκων από το ισοζύγιο της.

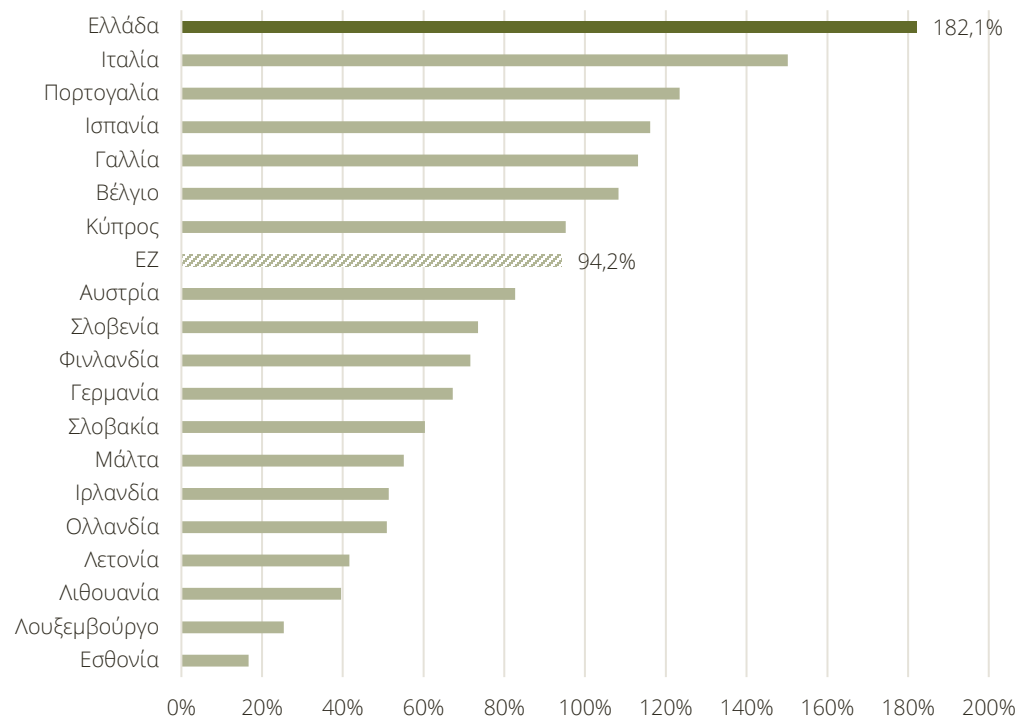
- Στην περίοδο Ιανουαρίου-Μαρτίου, πρωτογενές πλεόνασμα €2,57 δισεκ., έναντι ελλείμματος €247 εκατ. πριν ένα χρόνο. Η βελτίωση προήλθε από την αύξηση στους τόκους καταβληθέντες (+€586 εκατ.)
- Αύξηση εσόδων στο τρίμηνο Ιανουαρίου-Μαρτίου από πέρυσι κατά €4,18 δισεκ.
- Ενίσχυση δημοσίων δαπανών (+1,96 δισεκ.)

Η Ελλάδα καταγράφει με διαφορά το υψηλότερο χρέος προς ΑΕΠ στην Ευρώπη, με πτωτική ωστόσο τάση...

Εξέλιξη του χρέους της ελληνικής γενικής κυβέρνησης

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Χρέος (δισ. €)	317,5	334,7	331,1	341,2	353,4	356,3
% ΑΕΠ	179,5	186,4	180,6	206,3	194,6	171,3

Το χρέος της γενικής κυβέρνησης, ως % του ΑΕΠ, 3ο τρίμηνο 2022

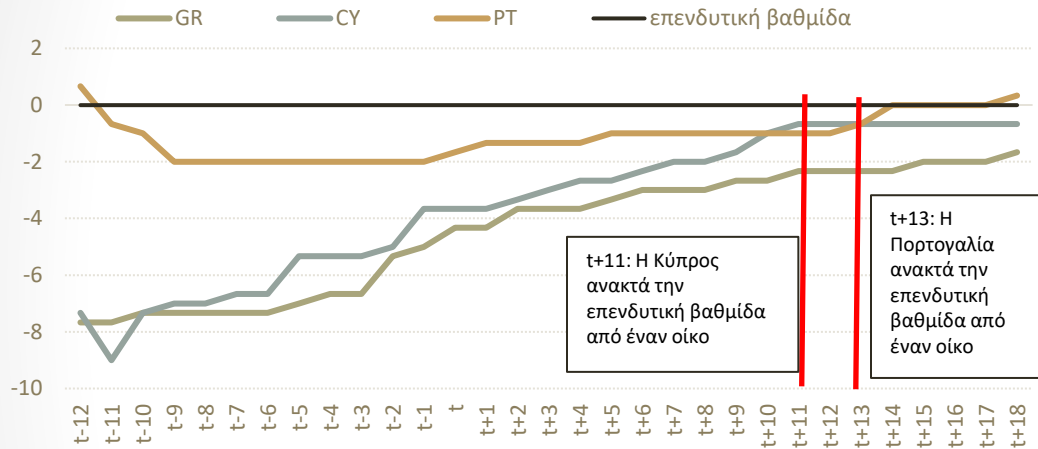

Πηγή: Eurostat και ΟΔΔΗΧ

...καθώς και ευνοϊκά ποιοτικά χαρακτηριστικά, όπως σταθερό και χαμηλό επιτόκιο, μακρά μέση διάρκεια.

Ο χρόνος παραμονής εκτός επενδυτικής βαθμίδας του ελληνικού κρατικού ομολόγου...

Πιστοληπτική αξιολόγηση κρατικών ομολόγων ανά χώρα*: Αριθμός βαθμίδων πάνω/κάτω από την επενδυτική ανά τρίμηνο

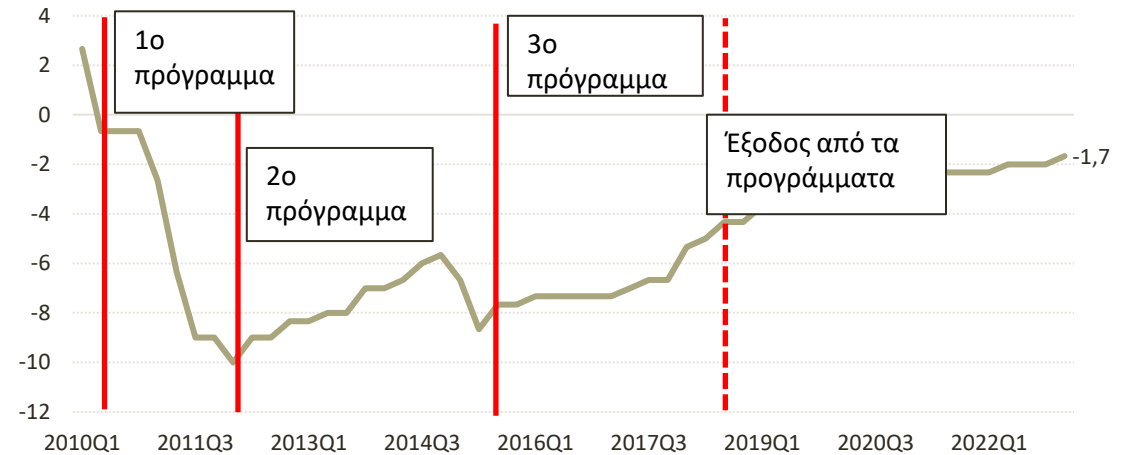

Χρόνος σε τρίμηνα, όπου t είναι το τρίμηνο λήξης του προγράμματος

Πηγές: Τρεις διεθνείς οίκοι αξιολόγησης, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE.

*Σημείωση: Αριθμητικός μέσος αξιολόγησης από τρεις διεθνείς οίκους, S&P, Moodys, Fitch

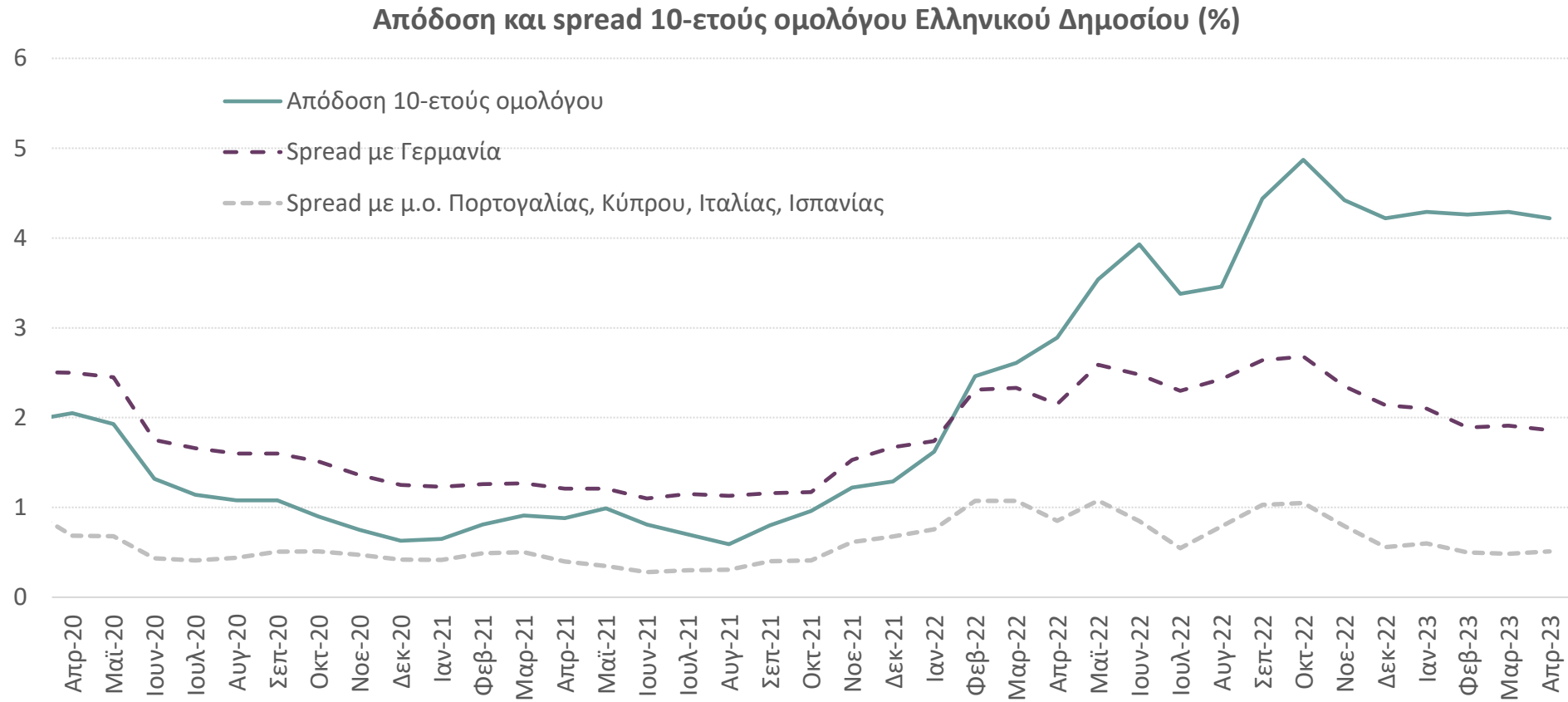
Πιστοληπτική αξιολόγηση ελληνικών κρατικών ομολόγων*: Αριθμός βαθμίδων πάνω/κάτω από την επενδυτική

...ξεπέρασε σε διάρκεια τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωζώνης που αντιμετώπισαν κρίση, μετά τη λήξη των προγραμμάτων τους. Η Κύπρος και η Πορτογαλία ανέκτησαν την επενδυτική βαθμίδα εντός 3 και 4 ετών αντίστοιχα μετά τη λήξη των προγραμμάτων τους. Το 2023 είναι το 5ο έτος από τη λήξη του τελευταίου Ελληνικού προγράμματος. Υπό προϋποθέσεις, η προσδοκία των αγορών είναι ότι η επενδυτική βαθμίδα δύναται να αποκτηθεί εντός του 2023.

Χρηματοδότηση

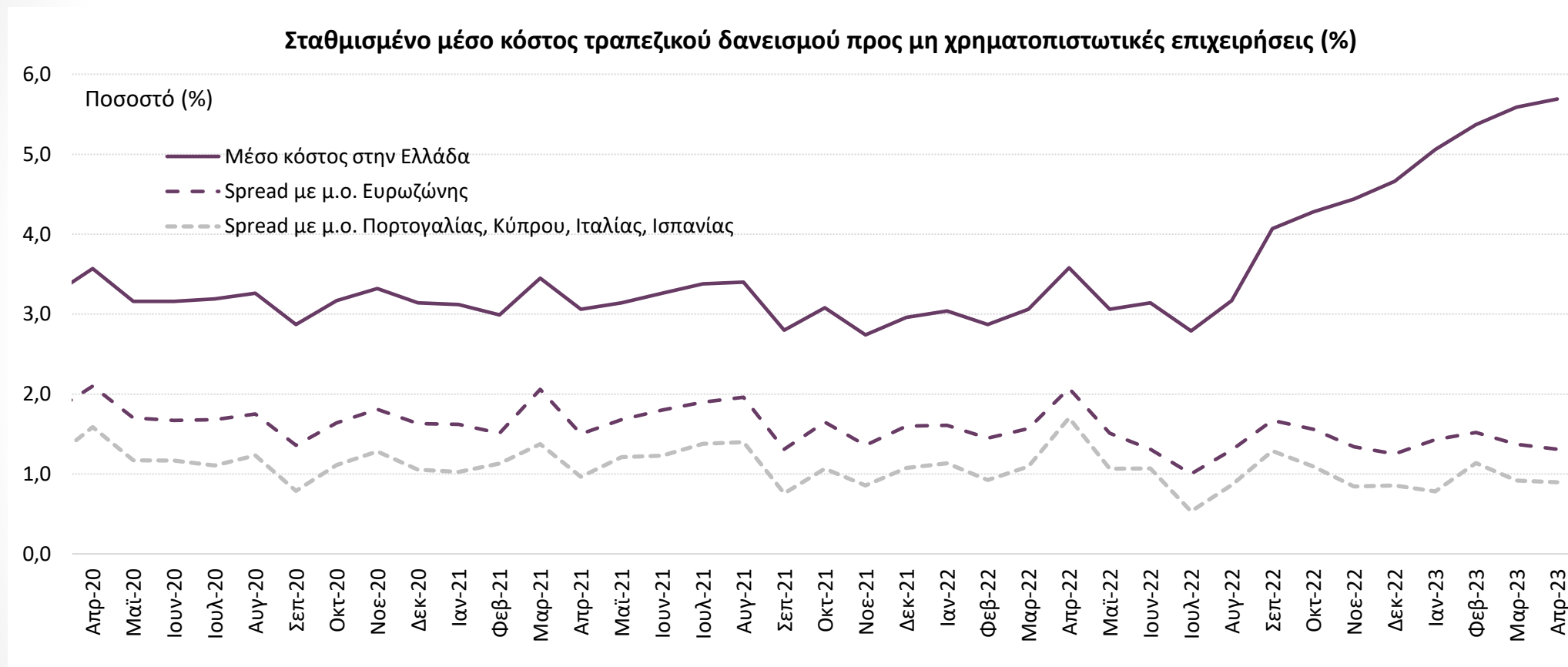
Απόδοση και spread 10έτους ομόλογου

Πηγή: ΕΚΤ

Η απόδοση των ελληνικών ομολόγων υποχώρησε οριακά τον Απρίλιο, με μέσο επιτόκιο 4,2% για το 10-ετές ομόλογο, ενώ το μέσο spread έναντι του αντίστοιχου γερμανικού μειώθηκε σε 186 από 191 μονάδες βάσης.

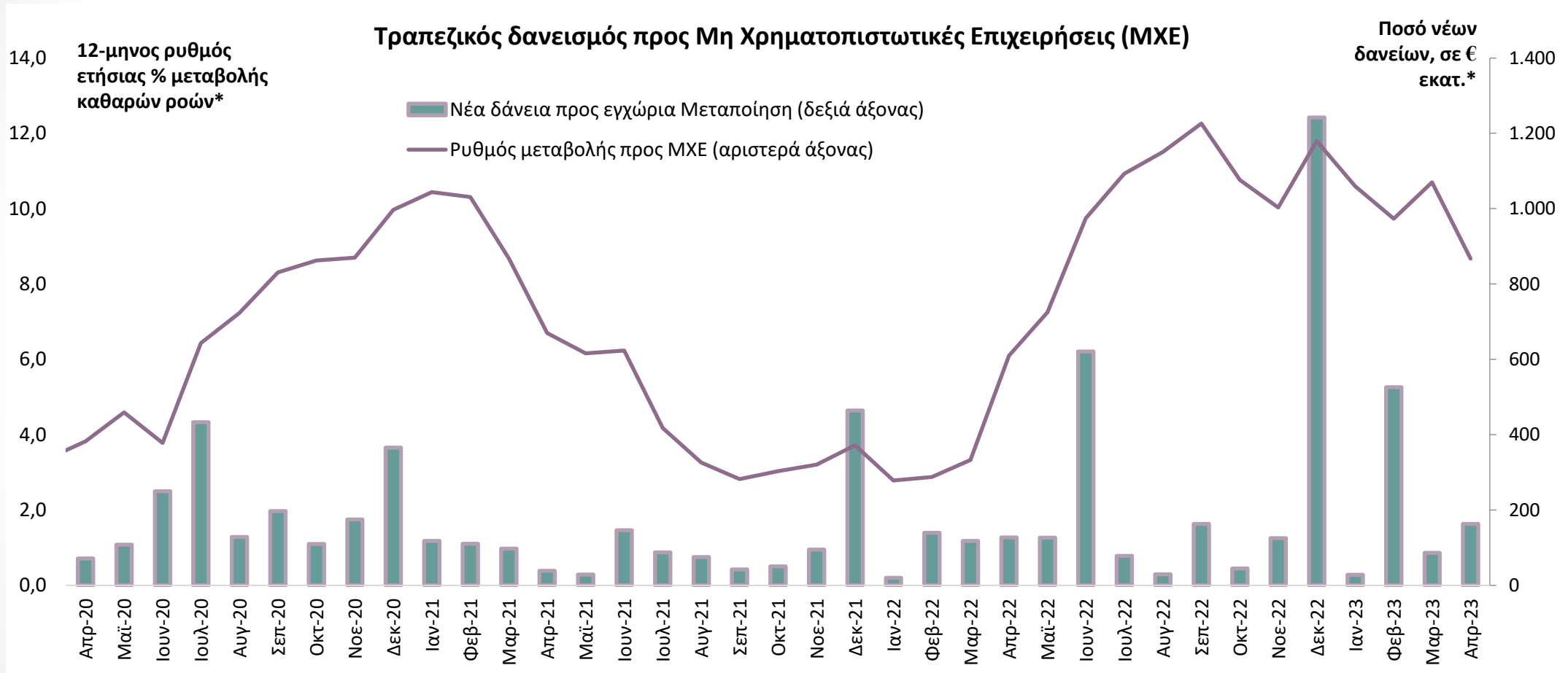
Το μέσο κόστος νέου δανεισμού για τις ελληνικές επιχειρήσεις αυξήθηκε για ένατο συνεχόμενο μήνα τον Απρίλιο, στο 5,7%...

Πηγή: ΕΚΤ

... με την απόκλιση ωστόσο από το μέσο κόστος δανεισμού επιχειρήσεων της Ευρωζώνης να μειώνεται σε 131 (από 137) μονάδες βάσης.

Ο 12μηνος ρυθμός πιστωτικής επέκτασης προς τις επιχειρήσεις είναι υψηλός την τελευταία τριετία

Πηγή: ΕΚΤ

Οι νέες πιστώσεις προς επιχειρήσεις της Μεταποίησης τον Απρίλιο του 2023 άγγιξαν τα €163 εκατ.

Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Άξονες επενδύσεων Σχεδίου Ανάκαμψης «Ελλάδα 2.0»

Πράσινη Μετάβαση

Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον (€2.574 εκατ.)

Ενεργειακή αναβάθμιση κτιριακού αποθέματος και χωροταξική μεταρρύθμιση (€4.279 εκατ.)

Μετάβαση σε πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών (€1.197 εκατ.)

Αειφόρος χρήση πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή, βιοποικιλότητα (€2.345 εκατ.)

Ψηφιακή Μετάβαση

Συνδεσιμότητα για πολίτες-επιχειρήσεις-κράτος (€453 εκατ.)

Ψηφιακός μετασχηματισμός κράτους (€1.308 εκατ.)

Ψηφιακός μετασχηματισμός επιχειρήσεων (€375 εκατ.)

Απασχόληση, Δεξιότητες, Κοινωνική Συνοχή

Αύξηση θέσεων εργασίας και προώθηση συμμετοχής στην αγορά εργασίας (€760 εκατ.)

Ενίσχυση ψηφιακών δυνατοτήτων εκπαίδευσης, εκσυγχρονισμός επαγγελματικής εκπαίδευσης-κατάρτισης (€2.412 εκατ.)

Ενίσχυση προσβασιμότητας-αποτελεσματικότητας-ποιότητας του συστήματος υγείας (€1.536 εκατ.)

Αύξηση πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές (€601 εκατ.)

Ιδιωτικές επενδύσεις και μετασχηματισμός της οικονομίας

Φορολογικά εργαλεία για ανάπτυξη-βελτίωση φορολογικής διοίκησης (€183 εκατ.)

Εκσυγχρονισμός δημόσιας διοίκησης (€184 εκατ.)

Βελτίωση αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης (€331 εκατ.)

Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών (€25 εκατ.)

Προώθηση έρευνας-καινοτομίας (€554 εκατ.)

Εκσυγχρονισμός-βελτίωση ανθεκτικότητας κύριων κλάδων της χώρας (€6.121 εκατ.)

Βελτίωση ανταγωνιστικότητας, προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων-εξαγωγών (€409 εκατ.)

Προοπτικές

Θετική δυναμική της οικονομίας, εγγενείς προκλήσεις και πιέσεις από το διεθνές περιβάλλον

Σε τι στηρίζεται η τρέχουσα μεγέθυνση;

- Ισχυρή ανάκαμψη κατανάλωσης
- Τόνωση διεθνούς τουρισμού
- Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας
- Δημόσιο χρέος σε σταθερό επιτόκιο

Κρίσιμες μεσοπρόθεσμες τάσεις

- Αύξηση διεθνούς μεριδίου εξαγωγών
- Προς μια ανοικτή οικονομία;
- Αξιοποίηση «αδρανούς» φυσικού και ανθρώπινου κεφαλαίου

Εξωτερικές πιέσεις

- Στροφή στη νομισματική πολιτική, με χαρακτηριστικά διαρκείας. Ακριβότερο και πιο εκλεκτικό χρήμα
- Αναταράξεις στο διεθνές τραπεζικό σύστημα
- Ενεργειακή κρίση, ρωσική εισβολή, αβεβαιότητα

Εγγενείς, δομικές προκλήσεις

- Δίδυμα ελλείμματα
- Υψηλός πληθωρισμός σε αγαθά πρώτης ανάγκης
- Χαμηλή ανταγωνιστικότητα

Προτεραιότητες πολιτικής

- Δημοσιονομική σύνεση και αξιοπιστία
 - Διατηρήσιμα πρωτογενή πλεονάσματα, απεξάρτηση από έκτακτες επιδοματικές πολιτικές, στόχευση μέτρων
 - Ανάκτηση επενδυτικής βαθμίδας
- Αποτελεσματικός χειρισμός πληθωρισμού
 - Ενίσχυση του ανταγωνισμού στις αγορές
- Βελτίωση επενδυτικού περιβάλλοντος και διευκόλυνση εξαγωγών
 - Σταθερότητα οικονομικής πολιτικής
 - Αποτελεσματική αξιοποίηση χρηματοδοτικών εργαλείων της ΕΕ
- Μεταρρυθμίσεις σε δημόσιο τομέα, δικαιοσύνη, εκπαίδευση
- Μέτρα για στροφή της άτυπης προς την επίσημη οικονομία